

รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

นายวิเชียร โยมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2553

**A Proposed Model of Community Learning Center for Promoting Lifelong
Learning in Lat Krabang District, Bangkok Metropolis**

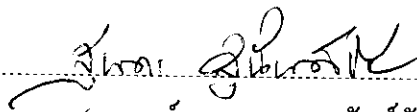
Mr. Vichean Yoma

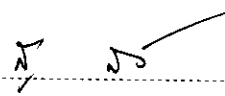
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Nonformal Education
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University
2010

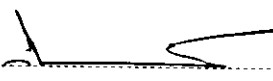
หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง
กรุงเทพมหานคร
ชื่อและนามสกุล นายวิเชียร โยมา
แขนงวิชา การศึกษานอกระบบ
สาขาวิชา ศาสตร์มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สมประสงค์ วิทย์เกียรติ
3. อาจารย์ ดร. ชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์

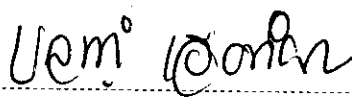
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2553

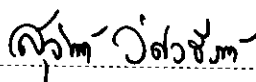
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สุนทร สุนันท์ชัย)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมประสงค์ วิทย์เกียรติ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
 ผู้วิจัย นายวิเชียร โยมารหัสนักศึกษา 2462600061 ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 (การศึกษานอกระบบ) อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ศาสตราจารย์ ดร.ศุมาลี สังข์ศรี
 (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สมประสงค์ วิทยเกียรติ (3) อาจารย์ ดร.ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์
 ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านอาคารสถานที่ (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็น/ความต้องการของผู้รับบริการ บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียน และบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง (3) เพื่อพัฒนาและเสนอรูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างรวม 326 คน ประกอบด้วย บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 19 คน บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง 57 คน ผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง 250 คน ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย (2) ความคิดเห็น/ความต้องการของผู้รับบริการ บุคลากรการศึกษาและบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความคิดเห็น/ความต้องการทุกด้านอยู่ในระดับมาก (3) รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยเนื้อหา พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และการสอนวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้น ด้านอาคารสถานที่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรอยู่ในแหล่งชุมชน และภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน และจัดลำดับความต้องการและปัญหาของชุมชน

คำสำคัญ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน, การเรียนรู้ตลอดชีวิต, รูปแบบ

Thesis title: A Proposed Model of Community Learning Center for Promoting Lifelong Learning in Lat Krabang District, Bangkok Metropolis
Researcher: Mr. Vichean Yoma; **ID:** 2462600061 **Degree:** Master of Education (Nonformal Education); **Thesis advisors:** (1) Dr. Sumalee Sungsi; Professor; (2) Dr. Somprasong Withayakiat, Associate Professor; (3) Dr. Cholatit Eamsungang
Academic year: 2010

Abstract

The purpose of this research were to (1) study the operational problems As administration and management, As to activity and instructional provision, As to location of the community learning center, As to participation (2) study need and opinion of satisfaction, nonformal education administrators, community learning center teachers, and network of nonformal education was for model of the community learning centers for promoting lifelong learning in Lat Krabang District (3) development and present a proposed model of the community learning centers for promoting lifelong learning in Lat Krabang District.

The samples of community learning center learning center in non-formal education in Bangkok. Data were collected from the total of 326 community learning center personnel consisting of 19 nonformal education administrators, 57 personnel of network in non-formal education center education and 250 of satisfaction in non-formal education Lat Krabang District. The tools used are the average value questionnaires. The data analysis is done by showing the frequency, percentage, mean, standard deviation and the content Analysis.

The Result as follow : (1) The operational problems As the administration and management As to activity and instructional provision As to location of the community learning center As to participation in the overall picture, reveals is at average level problem at a little level. (2) The needs / opinion of satisfaction , nonformal education administrators, community learning center teachers, and network of nonformal education for model of the community learning centers for promoting lifelong learning in Lat Krabang District. As administration and management, As to activity and instructional provision, As to location of the community learning center, As to participation all of in the overall picture, reveals is high level (3) The development and a proposed Model of community learning center for promoting lifelong learning in Lat Krabang District as analyzed by content analysis, the following recommendations were proposed: As administration and management should be training community learning center teachers about guidelines plan and project, As to activity and instructional provision should be basic education. The centre may organize basic education-ranging from primary education to upper-secondary education levels; and vocational/career education is organized as short-course skills training, As to location of the community learning center should be on middle community , As to participation should be participation for plan of problem and needs community.

Keywords: Community Learning Center, Lifelong learning, Model

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี รองศาสตราจารย์ ดร. สมประสงค์ วิทยเกียรติ และดร. ชลทิตย์ เข็มลำอังก์ แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาและเสียสละของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 12 ท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นในการทำวิจัย และขอบพระคุณผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต ตลอดจนครูศูนย์การเรียนชุมชนทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการเข้าไปทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล และนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณบิดา มารดาซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาแสวงหาความรู้ ในการทำวิจัยครั้งนี้คุณค่าและประโยชน์ทั้งหมดที่ได้รับจากปริญญาบัตรเล่มนี้ผู้วิจัยขอมอบให้บิดา มารดาครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทั้งหลายทั้งที่กล่าวถึงและไม่ได้กล่าวถึงทุกท่าน

นายวิเชียร โยมา

พฤศจิกายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
การศึกษาตลอดชีวิต	7
แนวคิดและหลักการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	13
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	19
รูปแบบการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศต่าง ๆ	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
การนำเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม	43
ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบังตาคความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม	43
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบังของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม	44
ตอนที่ 4 รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง	45
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	84
สรุปการวิจัย	84
อภิปรายผล	95
ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	107
ก แบบสอบถาม	108
ข รายนามผู้เชี่ยวชาญสนทนากลุ่ม	143
ค รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	145
ประวัติผู้วิจัย	147

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบุคลากร การศึกษานอกโรงเรียน	44
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบุคลากรในเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอกโรงเรียน	46
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้รับบริการ การศึกษาอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชนเขตลาดกระบัง	47
ตารางที่ 4.4 จำนวนความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการปฏิบัติ ด้านต่าง ๆ ในศรช.ตามความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษาอกโรงเรียน	49
ตารางที่ 4.5 จำนวนความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการปฏิบัติ ด้านต่าง ๆ ในศรช.ตามความคิดเห็นของบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาอกโรงเรียน	57
ตารางที่ 4.6 จำนวนความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการปฏิบัติ ด้านต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการการศึกษา นอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนชุมชนเขตลาดกระบัง	63
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของบุคลากร การศึกษาอกโรงเรียนต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง	68
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของบุคลากร ในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอกโรงเรียนต่อรูปแบบ การจัดศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	73
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความต้องการของ ผู้รับบริการการศึกษาอกโรงเรียนต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	77

ญ
สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	หน้า 4
-------------------------------------	-----------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในปัจจุบันจำเป็นต้องพัฒนาด้านคน เพื่อให้การพัฒนาประเทศเติบโตอย่างมีคุณภาพ ทุกประเทศจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านคนในทุกด้าน เพื่อให้มีศักยภาพที่จะแข่งขันกับนานาประเทศได้ การศึกษาช่วยให้คนมีความรู้ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทันตลอดจนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีสาระสำคัญในเรื่อง การจัดการศึกษาต้องเป็น ไปเพื่อพัฒนาด้านคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม โดยต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ซึ่งถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้จัดกิจกรรมซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ตามมาตรา 284 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ของตน และมาตรา 289 ก็กำหนดให้องค์กรท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และฝึกอาชีพตามความเหมาะสมความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2542 : คำนำ)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้จัดระบบการศึกษาออกเป็น 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกช่วงวัยของชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอและให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงของสังคมสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตลอดเวลา โดยมีแหล่งการเรียนรู้สำหรับบุคคลเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทุกแหล่งในชุมชน ทั้งโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล ครอบครัว เพื่อน องค์กร หรือจากการดำเนินชีวิตของตนเองในชุมชน ซึ่งเกิดจากการผสมผสานการเรียนรู้ทุกรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัยทุกแหล่งการเรียนรู้ต้องสัมพันธ์กับชีวิตเพื่อบุคคลจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาอย่างแท้จริง โดยจากสภาพปัจจุบันท่ามกลางภาวะการแข่งขันในประเทศและการแข่งขันกับนานาชาติประเทศด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ส่งผลให้มีคนบางกลุ่มที่พลาดโอกาสหรือด้อยโอกาสทางการศึกษาที่จะศึกษาหาความรู้ในระบบเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสาเหตุก็มีหลายประการ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาความยากจน และปัญหาเรื่องความห่างไกล ไม่สะดวกปลอดภัยในการเดินทางไปโรงเรียน เป็นต้น ดังนั้นคนกลุ่มนี้ที่เมื่อหลุดพ้นจากการศึกษาในระบบไปแล้วบางคนยังสามารถศึกษาต่อได้ด้วยการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้คนที่อยู่ในชุมชนต่าง ๆ จะมีโอกาสได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กิจกรรมการศึกษานอกระบบมีหลายประเภท กิจกรรมประเภทหนึ่งคือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนมุ่งสร้างโอกาสและให้บริการการเรียนรู้อย่างหลากหลายวิธีเรียน เน้นการเรียนรู้ที่เป็นการปฏิบัติจริงจาก วิถีชีวิต และเรียนรู้จากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน และบุคคลในชุมชน เช่น ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ยังเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ของคนในชุมชน ทั้งการศึกษาพื้นฐาน การพัฒนาอาชีพ ข่าวสารข้อมูล ตลอดจนเป็นกลไกเชื่อมต่อองค์ความรู้ภายในชุมชน กับองค์ความรู้ภายนอกชุมชน เผยแพร่และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สั่งสมสืบทอดกันมาทั้งการทำมาหากิน วัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรม จริยธรรม องค์ความรู้ส่วนนี้นับเป็นรากฐานของชุมชน ช่วยให้บุคคลสามารถจัดการชีวิตของตน และชุมชนให้สมดุลกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และให้บริการด้านหลักสูตร สื่อ กิจกรรมการเรียน การสอน วิทยากร ข่าวสารข้อมูล

ปัจจุบันนี้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจำนวนมากที่ได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายทั้งองค์กรภาครัฐ และเอกชน ดำเนินงานส่งเสริมการเรียนรู้แก่ประชาชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางความรู้ให้กับชุมชน เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนเป็นหน่วยบริการการศึกษาที่อยู่ใกล้ชีวิตประชาชนและเป็นกลไกสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการตลอดเวลา โดยมีรูปแบบและเนื้อหาการจัดการศึกษาที่ตรงตามความสนใจสอดคล้องกับสภาพปัญหาและวิถีชีวิตของชุมชน มีการนำเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาและทุนในชุมชนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ มีการร่วมกันจัดกิจกรรมการศึกษากับกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ของชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ องค์กรบริหารส่วนตำบล วัด มัสยิด เป็นต้น แต่จากสภาพการดำเนินงาน

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง ในด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าด้านการบริหารจัดการต้องปรับทิศทางการทำงานและนโยบายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ภารกิจจึงมีความหลากหลาย นอกจากจะต้องจัดกิจกรรมตามแผนงาน โครงการ และนโยบายแล้ว การจัดการศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาดตามอัธยาศัย รวมทั้งการจัดการศึกษาพิเศษตามโครงการอื่น ๆ อีกมาก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการศึกษาดตามอัธยาศัย แม้ว่าสถานศึกษาจะมีความพยายามในการฝึกอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่ครูและนักศึกษายังคุ้นเคยกับการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง ทำให้เกิดปัญหาทั้งจากครูผู้สอนและผู้เรียน ปัญหาในเรื่องสื่ออุปกรณ์ที่ยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาตลอดจนปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับนักศึกษา เช่น การรับสมัคร การขึ้นทะเบียนและลงทะเบียน การกำหนดปฏิทินการศึกษา การเทียบโอนผลการเรียน และอื่น ๆ ซึ่งมีปัญหาด้านบุคลากรที่ขาดความรู้ความชำนาญ และขาดแคลนบุคลากร รวมทั้งเกิดปัญหาจากตัวผู้เรียนเองที่ไม่มีเวลาหรือขาดความเข้าใจในการติดต่อประสานงานกับสถานศึกษา ด้านอาคารสถานที่ ยังขาดความพร้อมเรื่องสถานที่เรียนที่ต้องอาศัย วัด มัสยิด หรือที่ทำการของชุมชน ซึ่งไม่เป็นเอกเทศในการบริหารจัดการจึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในชุมชนและการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ไม่ดีเท่าที่ควร จากปัญหาดังกล่าวนี้ทำให้การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเขตลาดกระบังยังไม่มีสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

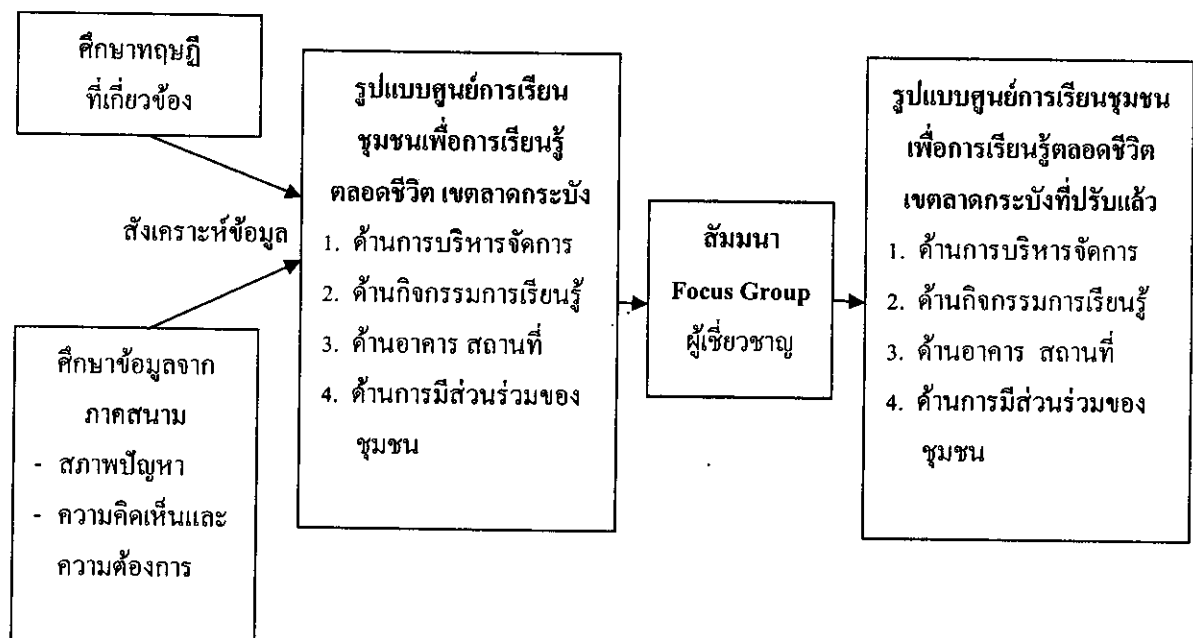
จากสภาพการดำเนินงานและปัญหาในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนดังกล่าว หากได้มีการศึกษาสภาพการปฏิบัติและปัญหาการดำเนินงาน ความคิดเห็นหรือความต้องการของผู้รับบริการ บุคลากรการศึกษาและบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง ต่อการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง จะได้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตอบสนองความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบังได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะส่งผลให้ผู้รับบริการในชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาบุคคลชุมชน และประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมของชุมชน

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นหรือความต้องการของผู้รับบริการ บุคลากรศึกษานอกโรงเรียน และบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

2.3 เพื่อพัฒนาและเสนอรูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เขตลาดกระบัง

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง มี 13 ศูนย์การเรียนรู้

3.2 ขอบเขตเนื้อหา รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 1,290 คน ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

3.1.1 บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

กรุงเทพมหานคร 4 ประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต 3 คน ข้าราชการครูการศึกษานอกโรงเรียน 2 คน ครูอาสาสมัครศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง 2 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง 13 คน รวม 20 คน

3.1.2 บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง

ประกอบด้วย ประธานกรรมการศรช. 11 คน กรรมการศรช. 47 คน ศิษย์เก่ากศน. 12 คน รวม 70 คน

3.1.3 ผู้รับบริการ ที่มารับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ในเขตลาดกระบัง ประกอบด้วย นักศึกษา 1,024 คน ประชาชนทั่วไป 176 คน รวม 1,200 คน

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) หมายถึง สถานที่ที่เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยาการ ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็น แหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้น กระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิด สังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง

4.2 การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่าง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพ ชีวิตได้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4.3 การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัด และระยะเวลาเรียนหรือ ฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ตามสภาพความต้องการและศักยภาพ ในการเรียนรู้ของ กลุ่มเป้าหมายนั้น มีวิธีการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อรับคุณวุฒิทาง การศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

4.4 การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของ บุคคล ซึ่งบุคคลสามารถที่จะเรียนรู้ได้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

4.5 รูปแบบ หมายถึง แบบจำลอง ภาพความคิดของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลต่อเรื่อง ใดเรื่องหนึ่ง หรือองค์ประกอบซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงาน แต่ในที่นี้หมายถึงแนวทางการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้ทราบความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนใน เขตลาดกระบัง และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษา ตลอดชีวิต และความต้องการของผู้รับบริการ ประชาชน ต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดการ ศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

5.2 ได้รูปแบบศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง ที่ เหมาะสมกับบริบทของเขตลาดกระบัง

5.3 รูปแบบที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางให้กับศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนเขตพื้นที่อื่น ๆ ที่มีสภาพบริบทใกล้เคียงกัน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานครนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิต
2. แนวคิดและหลักการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
4. รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศต่าง ๆ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาตลอดชีวิต

ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต หรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 4 ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

Dave, R.H (1976 : 35) นักการศึกษาได้ให้ความหมายว่า การศึกษาตลอดชีวิตว่าเป็น การศึกษาในภาพรวม ซึ่งได้รวมการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ โรงเรียน (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ให้มีการ ประสานสัมพันธ์ทั้งในด้านของความต่อเนื่องของเวลา และเนื้อหา การศึกษาตลอดชีวิตต้องมีความ ยืดหยุ่นทางด้านเนื้อหาและเทคนิคการเรียนการสอนที่มีลักษณะคล้ายการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และการเรียนรู้ที่มีหลากหลายรูปแบบและ วิธีการ

UNESCO (1991 : 4) กล่าวว่า มนุษย์แต่ละคนจะต้องอยู่ในภาวะแห่งการเรียนรู้ ตลอดชั่วชีวิตของเขา ฉะนั้น แนวความคิดของการศึกษาเพื่อชีวิต จึงเปรียบเสมือนกุญแจดอกสำคัญของสังคมแห่งการเรียนรู้การเรียนรู้ดังกล่าว เป็นกระบวนการหนึ่งที่ครอบคลุมภาวะการศึกษาทุก

รูปแบบและมีความหมายลึกซึ้งมากไปกว่าคำพูดใดๆ ที่จะกล่าวว่า การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการดังกล่าวการเรียนรู้เช่นนี้ ไม่ใช่เป็นระบบการศึกษา แต่เป็นหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบและทุกระบบ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2542 : ไม่มีเลขหน้า) ได้นิยามความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่า การศึกษาจะสอดคล้องกับสภาพชีวิตพื้นฐานของคนไทย และสังคมไทย การศึกษาที่จำเป็นสำหรับคนไทยนั้น เป็นการศึกษาตลอดชีวิตซึ่งจะต้องจัดทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนให้ประสานกันไปและเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษา ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การศึกษาจะต้องสร้างความผสมผสานและมุ่งผสมผสานความเจริญ ทางสมอง ทางกาย และทางจิตใจเข้าด้วยกัน

สุมาลี สังข์ศรี (2544 : ไม่มีเลขหน้า) ได้สังเคราะห์งานวิชาการจากเอกสารต่างๆ พบว่า คำว่า การศึกษาตลอดชีวิต คือ ความต้องการให้บุคคล ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ดังนั้น พอจะสรุปความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต ได้ว่า การศึกษาตลอดชีวิต เป็นกระบวนการศึกษาที่เกิดขึ้นได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่เป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษิตตามอัธยาศัย เพื่อให้คนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงชีวิต ได้อย่างเหมาะสม

1.1 ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (2546 : 15) สรุปความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต ดังนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลมีโอกาสรเรียนรู้ทุกช่วงชีวิต
2. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้รับ โอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกัน
3. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้รับการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมกลมกลืนกับสภาพการดำเนินชีวิตจริง เพราะการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการบูรณาการศึกษากับชีวิต
4. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้รับการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง
5. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับการงาน ช่วยให้ผู้คนสามารถเลือกอาชีพและพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป
6. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลมีความรู้และทักษะที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

7. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลมีอิสระในการเรียนรู้ สามารถเลือกเรียนในสิ่ง
ที่ตรงกับระดับความสามารถของตนเอง
8. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ
9. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลพึ่งพาตนเองได้และนำตนเองได้ในการเรียนรู้
10. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลได้พัฒนาตนเองตลอดทุกช่วงชีวิตและ
พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม
11. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ได้มีโอกาสศึกษา และ
พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง
12. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลและองค์กรในสังคมมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษา
13. การศึกษาตลอดชีวิตช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

1.2 หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต

หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาตลอดชีวิตประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543 : 8 - 9) ดังนี้

1. หลักการบูรณาการและความเชื่อมโยง อย่างต่อเนื่องของการศึกษาในระบบ
โรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัชฌาศัย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถศึกษาหา
ความรู้ได้ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย
2. หลักความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา โดยส่งเสริมให้ประชาชน ทุก
กลุ่มเป้าหมาย ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพและความต้องการของตน การศึกษาควรเป็น
สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคน
3. หลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดเนื้อหาและกระบวนการเรียน การ
สอนที่เหมาะสมกับพื้นฐานและความสนใจของผู้เรียนของตนเองได้
4. หลักการศึกษาเพื่อชีวิต โดยเน้นการศึกษาที่บูรณาการการเรียนรู้เข้ากับ วิถีชีวิต
ของผู้เรียนและสภาพชุมชน สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่
ของตน เป็นการจัดการศึกษาที่กลมกลืนกับวิถีชีวิตของผู้เรียน
5. หลักการเรียนรู้เพื่อการคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น โดยส่งเสริมกระบวนการ
6. วิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา บนพื้นฐานของข้อมูลและเหตุผล
7. หลักการกระจายอำนาจ โดยให้ผู้เรียน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วม
เน้นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับชุมชนท้องถิ่น

8. หลักการยืดหยุ่นและความหลากหลาย เพื่อมุ่งให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการด้านการเรียนรู้ของประชาชนอย่างกว้างขวาง

สุนทร สุนันท์ชัย (2532: 25) กล่าวถึง หลักการของการศึกษาตลอดชีวิตว่า

1. การศึกษาไม่ได้สิ้นสุดลงเมื่อบุคคลจบการศึกษาจากสถาบันการศึกษา หากแต่เป็นกระบวนการตลอดชีวิตของบุคคลที่ช่วยให้เขาสามารถวางแผนเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมและแหล่งวิชาที่มีอยู่ในสังคมได้
2. การศึกษาตลอดชีวิตประกอบด้วย การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ
3. บ้านมีบทบาทสำคัญอันดับแรกในการให้การศึกษาตลอดชีวิต เปรียบเสมือนโรงเรียนแห่งแรก มีหน้าที่อบรมและให้การศึกษาเบื้องต้นแก่เด็กและเป็นการวางรากฐานที่ดีให้แก่เด็ก
4. ชุมชนเป็นแหล่งการศึกษาลำดับต่อมา เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในชุมชน เช่น โรงเรียน สถานประกอบการ โรงพยาบาล วัด เป็นต้น
5. การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและผสมผสานกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน แนวตั้ง หมายถึง ช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย บุคคลควรได้รับการศึกษาในทุกวัย ในทุกช่วงชีวิตและแนวนอน หมายถึง บุคคลควรได้รับการพัฒนาทุกด้านในช่วงชีวิตหนึ่ง ดังนั้น บุคคลควรได้รับการพัฒนาทุกประเภทและต้องมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน
6. ควรจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชนทุกคน และทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสในสังคม
7. การศึกษาตลอดชีวิต มีลักษณะยืดหยุ่นและหลากหลายในด้านเนื้อหา สื่อการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนและกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น
8. เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาตลอดชีวิต คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต
9. สิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาตลอดชีวิตคือ โอกาส แรงจูงใจ และความสามารถในการศึกษา/เรียนรู้ ดังนั้นจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมาย ให้เห็นถึงความจำเป็นของการศึกษาที่มีต่อชีวิต
10. บุคคลทุกเพศ ทุกวัย มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต การศึกษาจึงต้องจัดตามสภาพจริงและปัญหาที่เผชิญ เหมาะสมกับบุคคลในขณะนั้น เพื่อให้บุคคลสามารถแก้ไขปัญหา พัฒนาคุณภาพชีวิต และปรับตัวได้อย่างเหมาะสม
11. การจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งรัฐบาล เอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรท้องถิ่นและประชาชน

สนอง โลกิตวิเศษ (ม.ป.ป. : 7) ได้เสนอหลักการสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต 5 ประการ ดังนี้

1. บุคคลแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต การเรียนรู้เกิดจากความต้องการและความเข้าใจด้วยตัวเอง เป็นกระบวนการภายในที่ผู้อื่นเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือหรือชี้แนะเท่านั้น
2. เอกภาพและความต่อเนื่องในการจัดการศึกษา การจัดระบบความรู้ ให้การประสานสัมพันธ์กันจัดระบบให้เกื้อกูลกัน การศึกษามีลักษณะบูรณาการ หลอมรวม การเรียนการทำงาน และการดำรงชีวิตเข้าด้วยกันอย่างเป็นธรรมชาติสอดคล้องและ ผสมกลมกลืน การศึกษาตลอดชีวิต เป็นแนวคิดที่มีเอกภาพกว้างขวางและครอบคลุม เป็น ความพยายามที่จะประสานอย่างมีระบบระหว่างการศึกษาใน โรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียนและระบบการเรียนรู้ตามอัธยาศัย การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการหลอมรวมการศึกษาและประสบการณ์ชีวิตทุกรูปแบบให้สอดคล้องและเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคคลและสังคม ให้มากที่สุด
3. วิธีการเรียนรู้ของมนุษย์มีหลากหลาย ไปตามสภาพสังคม ชุมชน และบุคคล ที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นความยืดหยุ่นและระบบเปิด จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต
4. ขยายขอบเขตการบริการให้แก่มวลชน เน้นหลักประชาธิปไตย ความเสมอภาค ในโอกาสทางการศึกษา เข้าถึงประชาชน
5. มุ่งพัฒนาชีวิตและสังคมโดยรวม การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการปรับปรุงความเป็นอยู่ยกระดับทักษะของการทำงาน การเตรียมคนเข้าสู่การเป็นพลเมืองที่ดี เป้าหมายการศึกษาตลอดชีวิต คือ การสร้างสังคมประชาธิปไตย ที่มีเสรีภาพความสงบ ความสุข มีประสิทธิภาพ และเป็นสังคม การเรียนรู้ (Learning Society) สังคมที่แต่ละคนจะเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเลือกใช้ระบบบริการการให้ความรู้ที่มีอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับชีวิต ของตนเอง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลักการสำคัญของการศึกษาหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการเรียนรู้ ตั้งแต่แรกเกิด ไปจนถึงการเรียนรู้ ในช่วงสุดท้ายของชีวิต บุคคลในสังคมจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสังคม และการศึกษาต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาชนิดที่พัฒนาเพิ่มพูน ความรู้ และประสบการณ์อยู่ตลอดเวลา และเพียงพอที่จะให้บุคคลสามารถปรับตัว ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพ การงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และการปกครอง ในวิถีทางที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละคน เพื่อบุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่

ได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ วิธีการศึกษาใช้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย การเรียนรู้เกิดได้ทุกหนทุกแห่ง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

1.3 แนวปฏิบัติของการศึกษาตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (2546 : 20) กล่าวว่า การจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้มีประสิทธิภาพ ควรมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้ชัดเจน
 2. ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน
 3. จัดการศึกษาทุกประเภทให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ
 4. จัดแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย เปิดกว้างและประชาสัมพันธ์
 5. ผู้จัดการศึกษาตลอดชีวิตควรประสานความร่วมมือระหว่างกัน
 6. เนื้อหาหลักสูตรจะต้องเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน
 7. วิธีการให้การศึกษาหาความรู้ ควรมีความหลากหลาย ให้ผู้เรียนเลือกได้ตามความต้องการและความสะดวก
 8. ใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมต่อเนื่องตลอดชีวิต
 9. พัฒนาคู่มือรู้บทบาทและมีทักษะในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต
 10. การวัดและประเมินผลควรใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง
 11. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ให้แก่กลุ่มเป้าหมายให้เป็นผู้ใฝ่รู้
 12. สร้างนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชน
 13. ส่งเสริมให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
- ประจิด เขยกิจวงศ์ (ม.ป.ป : 36) กล่าวถึงการจัดการศึกษาตามแนวคิดของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ 5 ประการ คือ

1. มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมโดยรวม
2. ระดมทรัพยากรท้องถิ่น รวมทั้งสื่อมวลชน มาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ให้ได้มากที่สุด
3. ส่งเสริมให้บุคคลแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา
4. ขยายขอบเขตของการศึกษาเพื่อให้บริการแก่มวลชน ได้ทั่วถึงอย่างแท้จริง ทำให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามหลักการประชาธิปไตย

5. ประสมประสานกิจกรรมการศึกษาทุกรูปแบบเข้ากับการดำเนินชีวิตเพื่อช่วยให้บุคคลและสังคมได้พัฒนาอย่างเต็มที่

โดยสรุป การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการจัดการศึกษาที่ผสมผสานทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในเรื่องที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม และปัญหา เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย ที่มีตั้งแต่เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะต่างๆ สามารถนำความรู้ ทักษะ ไปใช้แก้ปัญหา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ การจัดการศึกษาตลอดชีวิตควรเป็นความร่วมมือของทุกฝ่าย ทุกองค์กร

2. แนวคิดและหลักการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.1 ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540 : 2) ได้ให้ความหมายว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ศูนย์รวมการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน ให้กว้างขวางทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่ ตลอดจนเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน กลมกลืนกับวิถีชีวิตของชุมชน ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดสังคมการเรียนรู้และพึ่งพาตนเอง รวมทั้งเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตย

องค์การยูเนสโก (UNESCO : 1999) ได้ให้ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไว้ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง องค์กรทางการศึกษาของชุมชนที่อยู่นอกเหนือการศึกษาในระบบโรงเรียนและดำเนินการโดยประชาชนในชุมชน โดยมีภารกิจในการเรียนรู้ประเภทต่างๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

จากความหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หรือ เรียกว่า “ศรช.” คือ สถานที่ที่เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของมีจิตสำนึกในการดูแลให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม และเกิดความสนใจ ใส่ใจที่จะเข้ามาใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

การจัดการศึกษาใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ต้องมุ่งสร้าง โอกาสและให้บริการการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายวิธีเรียน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นการปฏิบัติจริง และรู้จักการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรที่เรียนกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยมีผู้รู้ในชุมชน หรือภูมิ

ปัญหาท้องถิ่นเผยแพร่ความรู้ให้กับคนในชุมชน ดังนั้น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จึงเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นมิติใหม่ในการจัดการศึกษาระบบเปิดมีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการสร้างหลักสูตรที่หลากหลายไว้บริการชุมชนเพื่อสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ดำเนินการส่งเสริมให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีศักดิ์ศรี โดยจะจัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในทุกครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา สถาบันศาสนา สถานประกอบการ องค์กรของรัฐและเอกชน จะได้รับการเสริมบทบาทให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ทำหน้าที่จัดการศึกษาตลอดชีวิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับวิถีชีวิตและทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ประชาชนไทยจะมีศักยภาพในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุขและต่อเนื่องตลอดชีวิต อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความเข้มแข็งของชุมชน”

วิสัยทัศน์ดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเปิด โอกาสและขยาย โอกาสให้กับประชาชนไม่จำกัดเพศ วัย และอาชีพ ให้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละบุคคลแต่ละชุมชน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกัน เพื่อจัดการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบใหม่ โดยมีแนวคิดที่ว่า การศึกษาเรียนรู้ของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่ มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อัน ได้แก่ เป็นสถานที่ที่เหมาะสมและอยู่ใกล้ผู้เรียนมากที่สุด มีการบริการสื่อการเรียนการสอนทุกประเภทตามความต้องการของผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนการสอนและการพบกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และมีบุคลากรเพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอนให้กับประชาชนได้ตลอดชีวิต สถานที่ใดก็ตามที่มีองค์ประกอบ ดังกล่าวข้างต้นก็เรียกสถานที่นั้นได้ว่าเป็น “ศูนย์การเรียนรู้”

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจัดตั้งอยู่ในชุมชน กำกับดูแลโดยองค์กรชุมชน คือ องค์กรการบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเป็นการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อปวงชนตามแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

โดยหลักการแล้วศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน) ยึดหลักการใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษาของชุมชน ดังนั้น การส่งเสริมการดำเนินงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในเรื่องของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจึงมีหลักการ ดังนี้

1. การบริหารกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) จะจัดอย่างเป็นระบบอยู่ในชุมชน โดยการจัดให้มีศูนย์การเรียนชุมชน เพื่อให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบให้แก่ ประชาชนในชุมชน โดยการกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
2. การจัดให้มีสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนชุมชน เช่น สื่อเอกสาร หนังสือ ตำรา แบบเรียนต่าง ๆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์ ชุดรับสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ETV ฯลฯ
3. การจัดให้มีครูศูนย์การเรียนชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติงานใน ศูนย์การเรียนชุมชน หน่วยละ 1 คน โดยปฏิบัติงานเต็มเวลา และได้รับค่าตอบแทนไม่เกินวุฒิปริญญาตรี
4. ศูนย์การศึกษาชุมชน (ศูนย์การเรียนชุมชน) เป็นของประชาชนระบบการดำเนินงานควบคุมดูแลโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยหน่วยงานระดับภาค จังหวัด และอำเภอ เป็นองค์กรให้การ สนับสนุนการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนชุมชน
5. มุ่งเน้นให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ผู้ทรงภูมิปัญญาในชุมชน เป็นเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ในชุมชน
6. เป็นศูนย์กลางการประสานงานของชุมชนและเป็นแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ของชุมชนปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ก็คือ ทุก ๆ ฝ่ายในชุมชน โดยเฉพาะผู้นำ เช่น อบต. และกลุ่มประชาชนต่าง ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนนักเรียน นักศึกษา เครือญาติพี่น้อง ร่วมกันและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ และถ่ายทอดและเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เพราะในชุมชนมีองค์ความรู้หลักของชุมชนอยู่แล้ว คือ องค์ความรู้ด้านจิตสำนึกในการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ดีขึ้น เป็นความผูกพันต่อท้องถิ่นแผ่นดินเกิด องค์ความรู้อีกประการหนึ่งคือ ภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่สั่งสอนสืบต่อกันมาในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการทำมาหากิน วัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรม จริยธรรม องค์ความรู้ทั้งสองส่วนนี้นับเป็นรากฐานของชุมชนที่จะเชื่อมต่อกับองค์ความรู้ภายนอก ได้แก่ องค์ความรู้ด้านเทคนิค วิทยาการต่าง ๆ ที่เป็นความรู้สมัยใหม่ และองค์ความรู้ด้านบริหารจัดการซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถจัดการชีวิตของตนและชุมชนให้สมดุลเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ กลไกที่จะเชื่อมต่อบริการความรู้ภายในชุมชนกับองค์ความรู้ภายนอกชุมชน ดังกล่าว ได้แก่ ศูนย์การเรียนชุมชน (ศูนย์การเรียนชุมชน) โดยจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชน และเป็นหน่วยพัฒนาคนของท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาอาชีพ เพื่อเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน และการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลในชุมชน

โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นผู้ส่งเสริมและกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.2 พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาครั้งใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่า “ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม”

การศึกษา ตามความหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรย าลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การจัดกระบวนการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ยึดหลัก ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็น ไปอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจึงเป็นระบบการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มากที่สุด เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่เกิดจากชุมชน โดยชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 25 ได้กำหนดว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

ศูนย์การศึกษาและนันทนาการแหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้ยึดแนวคิดที่สำคัญว่า การศึกษาเรียนรู้ของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิตในทุกสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากได้มีระบบการจัดการให้สถานที่เหล่านั้นมีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เป็นสถานที่เหมาะสมและอยู่ใกล้ผู้เรียนมากที่สุด มีการบริหารสื่อ การเรียนการสอนทุกประเภทตามความต้องการของผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการพบกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ มีบุคลากรที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำและคำปรึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องให้คำปรึกษา และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องให้กับประชาชนได้ตลอดเวลา

2.3 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

- 2.3.1 เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 2.3.2 เพื่อกระจายอำนาจการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมในการให้บริการทางการศึกษา
- 2.3.3 เพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อสร้างและพัฒนาสังคมการเรียนรู้ และการพึ่งพาตนเอง รวมทั้งเสริมสร้างวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยให้กับประชาชน
- 2.3.4 เพื่อเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมแห่งการเรียนรู้การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยและมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง

2.4 ประโยชน์ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

- 2.4.1 เป็นศูนย์ทรัพยากรทางปัญญาและเป็นศูนย์กลางจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบรวมทั้งเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม
- 2.4.2 เป็นแหล่งบริการชุมชนและเป็นจุดนำร่องของการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการกระจายแหล่งบริการทางการศึกษา แหล่งข่าวสารข้อมูลและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางด้านการศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชุมชนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่
- 2.4.3 เป็นการกระจายการบริหารการศึกษาให้เกิดความคล่องตัว และมีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมทางการศึกษา
- 2.4.4 เป็นศูนย์รวมของการยกระดับการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชน
- 2.4.5 เป็นศูนย์กลางการประสานงานเพื่อระดมสรรพกำลังภาครัฐและเอกชนในการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่า

2.5 องค์ประกอบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

- 2.5.1 สถานที่ ได้แก่ ห้อง หรืออาคารที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอ่านหนังสือ การรับชม โทรทัศน์ การใช้เทปเสียง การพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน หรือเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การฝึกอาชีพ การเล่นกีฬา การจัดกิจกรรมนันทนาการ ฯลฯ ทั้งนี้ การทำกิจกรรมดังกล่าวไม่จำเป็นต้องอยู่ภายในสถานที่เดียวกันเป็นศูนย์รวมของการยกระดับการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชน

2.5.2 บุคลากรประจำศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ เช่น ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ หรืออาสาสมัครที่เต็มใจช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ นั้น ๆ นอกจากนี้บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ อาจจัดตั้งขึ้นในรูปของคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้

2.5.3 สื่อการเรียนการสอน ภายในศูนย์การเรียนรู้ จำเป็นต้องอาศัยสื่อต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแหล่งความรู้ และกระตุ้นการเรียนรู้ของบุคคลที่เข้าไปใช้บริการในศูนย์การเรียนรู้ นั้น ๆ ได้แก่

1) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แบบเรียน/ ชุดวิชา/ชุดการเรียนรู้ต่าง ๆ หนังสือทั่วไป วารสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับแผ่นปลิว ฯลฯ

2) สื่อโสตทัศนศึกษา ได้แก่ วิทยุ เทปเสียง วิทยุทัศน์ ชุดรับสัญญาณ ETV TV เป็นต้น

3) สื่อสาธิต ได้แก่ ชุดนิทรรศการ ป้ายนิเทศ แผนที่/ลูกโลก แผนภูมิต่าง ๆ

4) สื่อทดลอง ได้แก่ เครื่องเล่น/เกมส์ต่าง ๆ ชุดทดลองวิทยาศาสตร์

2.6 การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ในท้องถิ่นตำบลใดที่ อบต. และประชาชนจำนวนหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษาในชุมชน และประสงค์จะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน) จะต้องดำเนินการ ดังนี้

2.6.1 อบต. ร่วมกับเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) จัดหา สถานที่ที่เหมาะสม สำหรับจัดกิจกรรมการศึกษา เพื่อที่จะประกาศจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อไป

2.6.2 อบต. ดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการบริหาร อบต. และบุคคลอื่นที่เหมาะสม ตามจำนวนที่ได้มีการตกลงกัน

2.6.3 อบต. ร่วมกับ ศบอ. คัดเลือกครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามคุณสมบัติที่กำหนด เพื่อให้มาทำหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.6.4 ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.6.5 ในระยะแรกให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ดำเนินการตามข้อตกลงเบื้องต้นก่อน เพื่อเป็นการเตรียมการไปสู่การจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเต็มรูปแบบต่อไป

2.6.6 การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตสุขาภิบาลและเขตเทศบาล รวมทั้งพื้นที่สภาตำบล ให้ใช้หลักเกณฑ์เดียวกันในการดำเนินงาน โดยสุขาภิบาล เทศบาล และสภาตำบล ทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกับ อบต.

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยาการตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตั้งอยู่ในชุมชน กำกับดูแลโดยองค์กรชุมชน คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) และจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อปวงชนตามแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยึดหลักการใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษาของชุมชน การส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีหลักการ ดังนี้

1. ให้บริการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน อย่างเป็นระบบอยู่ในชุมชน โดยให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบแก่ประชาชนในชุมชนอยู่ในการกำกับดูแลขององค์กรบริหารส่วนตำบล
2. จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น สื่อเอกสาร หนังสือ ตำรา แบบเรียนต่าง ๆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง วัสดุทัศนศึกษารับสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ETV ฯลฯ
3. ให้มีครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติงานเต็มเวลาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์ละ 1 คน
4. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นของประชาชน ระบบการดำเนินงาน ควบคุมดูแลโดยองค์กรบริหารส่วนตำบล ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีหน่วยงานระดับภาคจังหวัด และอำเภอ เป็นองค์กรให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2540)
5. ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ทำหน้าที่ประสานงานกลางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภท และกิจกรรมอื่นตามความต้องการของคนในชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนในตำบลเกิดการเรียนรู้ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมของตนขึ้นมาเองหรือโดยสนับสนุนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กิจกรรมต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1) การศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีหลักสูตรสำหรับประชาชนทั่วไป หลักสูตรสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน และสามารถเชื่อมต่อการศึกษาระดับต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาได้

2) การศึกษาสายอาชีพ จัดในรูปหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทางไกลซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะและความสามารถทางด้านอาชีพของประชาชนเพื่อให้สามารถสร้างงานเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจชุมชนได้

3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการให้บริการความรู้และข่าวสาร ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เช่น ห้องสมุดประชาชน นิทรรศการ รายการวิทยุ และโทรทัศน์ เป็นต้น

4) ส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนในโรงเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม การดูนิทรรศการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

5) กิจกรรมนันทนาการ เป็นการพัฒนาทางด้านสุขภาพอนามัยและจิตใจ เช่น กีฬา การออกกำลังกาย การร้องเพลง การวาดรูป การเล่นดนตรี และการละเล่นต่าง ๆ ของชุมชน

6) กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะการจัดกลุ่มสนใจ เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลกลุ่มต่าง ๆ เช่น สตรีแม่บ้าน ผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ ฯลฯ

7) กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลป วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้สืบทอดและเผยแพร่

กิจกรรมดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้อยู่ในชุมชน เรียนรู้อย่างอิสระ ต่อเนื่องและเป็นไปตามความต้องการ เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ กรอบแนวคิดในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นดังแผนภูมิดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541 : 13)

การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เกิดจากครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่คัดเลือกโดย อบต. ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ วางแผน เสนอแนะ การเลือกสถานที่ แนวทางการดำเนินงาน จัดให้มีข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เสนอแนะการบริหารและจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดหาบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ กำกับดูแลและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นหน่วยงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยมีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นหน่วยส่งเสริม สนับสนุน และใช้พลังงานจากนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนและชุมชนมาใช้เป็นฐานในการจัดกิจกรรมการศึกษา และกิจกรรมของคนในชุมชน มีหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่เน้นเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของคนในชุมชน โดยมีกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไปในชุมชน และประชาชนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในชุมชน ได้แก่ เด็ก เยาวชนขาดโอกาส คนพิการ สตรี และแรงงานคืนถิ่น เป็นพิเศษ

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีกระบวนการบริหารและจัดการศึกษา โดยมีครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ดำเนินการดังนี้

1. สำรวจความต้องการทางการศึกษาของชุมชน
2. วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลพื้นฐาน
3. จัดลำดับความสำคัญวิเคราะห์ความเหมาะสมและปัจจัยพื้นฐานในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
4. ประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง
5. จัดทำแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกับคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ โดยเสนอเข้าบรรจุในแผนพัฒนาตำบล
6. ปฏิบัติการตามแผน
7. นิเทศและติดตามผล
8. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานต่อองค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2540)

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จะมีบุคลากรคือ ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทำหน้าที่ประสานงานกลางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภท และกิจกรรมอื่นตามความต้องการของคนในชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนในตำบลเกิดการเรียนรู้ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมของตนขึ้นมาเองหรือโดยสนับสนุนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยมีกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการให้บริการความรู้และข่าวสาร ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เช่น ห้องสมุดประชาชน นิทรรศการ รายการวิทยุ และโทรทัศน์ และกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต

กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลป วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้สืบทอดและเผยแพร์ เป็นต้น

4. รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศต่าง ๆ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (ม.ป.ป. : 4) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของประเทศไทย เกิดจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีนโยบายปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้เป็นแหล่งความรู้ โดยตระหนักการเรียนรู้อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนมากขึ้น และโดยความเชื่อที่ว่าสังคมชนบทยังขาดการเชื่อมโยงระหว่าง ข่าวสารข้อมูลของรัฐบาลกับประชาชน จึงหาแนวทางแก้ไขโดยจัดแหล่งความรู้ประจำหมู่บ้านใน 4 ลักษณะ คือแหล่งความรู้ที่พัฒนามาจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แหล่งความรู้ที่จัดในวัดจัดใน โรงเรียน จัดในที่สาธารณะหรือมีผู้บริจาค โดยจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน อาจจัดเป็นมุมที่ให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น มุมเด็ก มุมอาชีพ มุมวิชาการบันเทิง หนังสือพิมพ์ เป็นต้น การดำเนินงานครั้งแรกให้นักศึกษาผู้ใหญ่ทางวิทยุไปรษณีย์ ร่วมกับองค์กรต่าง ๆ เช่น วัด โรงเรียน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยไม่ต้องใช้งบประมาณในการจ้างคนดูแล ใช้สื่อ สิ่งพิมพ์ เป็นสื่อพื้นบ้าน และสื่อเทคโนโลยี เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เทปวีดิทัศน์ วั้บริการให้ประชาชนเลือกเรียนจากสื่อต่าง ๆ อาทิ เกษตร อนามัย บันเทิง การปกครอง และอื่น ๆ ตามความสนใจ โดยเลือกเรียนเมื่อใดก็ได้ การพัฒนาแหล่งความรู้หมู่บ้านยึดหลักการให้ประชาชนเป็นผู้จัดตั้ง ดูแลโดยมีหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนร่วมมือกันให้การสนับสนุน

4.1 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศออสเตรเลีย

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538ข :7) กล่าวว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของประเทศไทย ออสเตรเลียเกิดขึ้นจากการที่นักเรียนเรียนมัธยมศึกษา มีสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมทางการศึกษา ต้องดึงความร่วมมือจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงเกิดโครงการการศึกษาพัฒนาชุมชน โดยสำรวจความต้องการของชุมชนองค์กรท้องถิ่น อาทิ โรงเรียน วัด ห้องสมุด เพื่อหาจุดร่วมในการให้บริการชุมชนในแต่ละชุมชน จะมีศูนย์ดำเนินการจัดกิจกรรมตามความสนใจของชาวบ้าน ผู้ประสานแต่ละศูนย์จะทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ รับลงทะเบียน ค่าเรียน ค่าสอนและอื่น ๆ โดยมีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Community Center) เป็นตัวแทนเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาการศึกษาและตัวแทนสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ศูนย์เหล่านี้อาจตั้งอยู่ที่บ้าน ชานเมือง ในโรงเรียนที่ไม่ได้ใช้แล้ว หรือปรับสถานที่ในร้าน หรือที่ว่างในหน่วยงานของรัฐ อาคาร หรือที่ว่างในชุมชนหรือที่ซึ่งบริษัทเอกชนจัดสำหรับบริการกิจกรรมการศึกษา เพื่อสนองความ

ต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างจริงจังในศูนย์บางแห่ง ซึ่งจัดสอนวิชาสายสามัญ โดยให้
ประกาศนียบัตรด้วย

4.2 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศอิสราเอล(Community Education in Israel)

กองการศึกษาผู้ใหญ่ (2522, อ้างถึงในกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538 ข : 9)

กล่าวว่า เขตชุมชนใหญ่ ๆ ของอิสราเอล จะมีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Community Center) ให้
ประชาชนทุกเพศทุกวัยมาแลกเปลี่ยนความคิดร่วมกับผู้นำท้องถิ่น คณะกรรมการท้องถิ่นกับ
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ แยกต่างหากตามวัยและเพศ เพื่อสนองความต้องการของ
ผู้มาใช้บริการภายในศูนย์จะมีห้องกิจกรรม เช่น ห้องสมุด สำหรับศึกษา ค้นคว้า กลุ่มเด็กจะมี
กิจกรรมกีฬา วาดภาพ ประดิษฐ์เศษวัสดุและของเล่น กลุ่มหนุ่ม สาวจะมี กิจกรรมความเป็น ผู้นำ
ฝึกอาชีพ เช่น ตัดเย็บเสื้อผ้า การเลี้ยงดูลูก สำหรับคนแก่จะมีกิจกรรมสนทนากันบางศูนย์จะจัด
ห้องสมุดเคลื่อนที่ออกไปบริการประชาชนในชนบทภาคฤดูร้อน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกับศูนย์
เยาวชนจัดกิจกรรมพักผ่อนตามหมู่บ้านหรือชนบทห่างไกล เพื่อฝึกเยาวชนให้มีความรับผิดชอบ
อดทน เพิ่มประสบการณ์ ความรู้และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4.3 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศมาเลเซีย

อบูบาเกอร์ (Abubaker 1982 : 69,อ้างถึงในกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538 ข: 8)

กล่าวว่า กรมการศึกษา ผู้ใหญ่และพัฒนาชุมชน กระทรวงเกษตรแห่งมาเลเซีย ประสานงานกับ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งศูนย์บริการชุมชน โดยให้ทุกศูนย์จัดหาอุปกรณ์โปรแกรมสำหรับการ
สอนสำหรับเยาวชนและ ผู้ใหญ่ในชุมชน เพื่อประสานงานและใช้ทรัพยากร แหล่งภูมิปัญญา
ชาวบ้านในหมู่บ้าน สร้างศูนย์การศึกษาในชุมชนโดยดำเนินการและนิเทศกิจกรรมนั้น ๆ อย่าง
ต่อเนื่อง

4.4 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศแทนซาเนีย

อิชุมิ (Ishumi 1982 : 65-75, อ้างถึงในกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538 ข : 9 - 10)

กล่าวว่า ศูนย์บริการชุมชน (Community Center) เกิดขึ้นระหว่างดกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ โดย
เป็นศูนย์จัดกิจกรรมบันเทิงแก่ทหารผ่านสงครามโลก ครั้งที่ 2 ต่อมาได้เปลี่ยนวัตถุประสงค์เป็น
ศูนย์บริการให้ความรู้อนามัยพื้นฐานให้ความรู้ในการเลี้ยงดูลูก สอนการอ่านออกเขียนได้ ส่งเสริม
การจัดกิจกรรมของหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และจัดตั้งศูนย์ผลิตเอกสาร
เสริม ค.ศ. 1970 รัฐบาลได้เปลี่ยนรูปแบบการจัด โดยให้มีศูนย์บริการชุมชน 2 แห่งต่อหนึ่งอำเภอ
และจัดกิจกรรมสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น มีการทำวิจัยเพื่อวางแผนกิจกรรม โปรแกรม
การศึกษาที่เหมาะสม ในปัจจุบันได้รับเงินช่วยเหลือจากธนาคารโลกให้จัดตั้งเป็นศูนย์การศึกษา
ชุมชน (Community Education Center) ซึ่งจะแปลงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นสถาบันการศึกษา

ที่สามารถให้ความรู้พื้นฐานแก่ทุกคนในชุมชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ สร้างอาคารอำนวยความสะดวกเพื่อจัดกิจกรรม เช่น ศาลาประชาคม ห้องสมุด ห้องฝึกงาน ห้องเอนกประสงค์ สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ และสำนักงานทั่วไป

4.5 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศสหรัฐอเมริกา

บราวน์ (Brown 1990 :171-181,อ้างถึงในกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538 ข : 6) กล่าวว่า ศูนย์การศึกษาชุมชนแห่งชาติสหรัฐอเมริกาตั้งอยู่ที่เมืองฟลินท์ มลรัฐมิชิแกน ซึ่งเป็นที่ตั้งของบริษัท General Motors และจัดการศึกษาชุมชนสมัยใหม่ เมื่อปี ค.ศ. 1995 ซึ่งแรกเริ่มเป็นการจัดโปรแกรมการศึกษาด้านพลานามัย การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาผู้ใหญ่เพื่ออบรมครูในโรงเรียน จนในที่สุดโรงเรียนในโครงการปรับสภาพมาเป็นโรงเรียนชุมชน ซึ่งจัดกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการชุมชน ขณะเดียวกันก็สร้าง ผู้นำชุมชน โดยร่วมมือดำเนินงานกับมหาวิทยาลัยอีสเทิร์น มิชิแกน จัดฝึกอบรมผู้นำการศึกษาชุมชน ต่อมาได้ขยายเป็นศูนย์การศึกษาชุมชน ซึ่งจัดฝึกอบรม และเผยแพร่งานการศึกษาชุมชนโดยถือหลักว่าทุกคนในชุมชนมีส่วนสำคัญในการผลักดันงานของชุมชน ผู้นำชุมชนจะต้องดำเนินงานในหลายรูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลง ความคิดและ พฤติกรรมของประชาชนในชุมชน ผู้ที่เข้ารับการอบรมจะต้องผ่านการประเมินคือประเมินตนเองด้านความรู้ ความเข้าใจงานการศึกษาชุมชน รู้แหล่งความรู้หมู่บ้าน ความสัมพันธ์ถึงหน่วยงานอื่น ๆ และเครือข่ายการศึกษาชุมชนของตนเอง และจะมีการประเมินการดำเนินงานของบุคคลนั้นหลัง 6 เดือน

4.6 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในสหราชอาณาจักรอังกฤษ

วัตต์ (Watts 1990:181-195,อ้างถึงในกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538 ข : 6) กล่าวว่า ศูนย์พัฒนาการศึกษาชุมชน(Community Education Development center) ของอังกฤษได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1977เพื่อดำเนินงานพัฒนาชุมชน จึงฝึกอบรมวิจัยและเผยแพร่งานการศึกษานอกโรงเรียน โดยดำเนินงานในลักษณะโครงการ จัดประชุมสัมมนาเพื่อช่วยเหลือผู้ดำเนินงานด้านพัฒนาชุมชนจัดความรู้ด้านการพัฒนาชุมชนแก่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ทำงานประสานกับองค์กรภาครัฐ เอกชนมหาวิทยาลัย มูลนิธิต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางการพัฒนางานพัฒนาชุมชนของประเทศและต่างประเทศในปัจจุบันศูนย์เน้นการประชุมสัมมนา อภิปรายเกี่ยวกับชุมชนศึกษาเผยแพร่งานวิจัยสัมมนางานการศึกษาในชุมชน ขยายเครือข่าย จัดอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้กับ โรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองโดยการจัดการศึกษาและกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน

4.7 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศญี่ปุ่น

มิอูระ และคณะ (Miura and others 1992 : 92-182, อ้างถึงในกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538 ข : 8) กล่าวว่า ประเทศญี่ปุ่นใช้ศาลาประชาคม (Citizen's Public Hall) เป็นศูนย์ชุมชนทำหน้าที่ส่งเสริมกิจกรรมทางการศึกษาและวัฒนธรรมในชุมชน โดยมีห้องสมุด ห้องเล่นกีฬา ห้องเรียน ฯลฯ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ ป่าชุกถา อภิปราย บรรยาย สาธิต นิทรรศการ ภาพยนตร์ กีฬา เป็นต้น ดำเนินงานโดยคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น จัดทำธนาคารข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทะเบียนกลุ่มอาสาสมัครจัดทำระบบเครือข่ายห้องสมุด (Library Information Network System) จัดศูนย์บริการที่ปรึกษาการเรียนรู้ (Library Consultation Service) และอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คนในชุมชน โดยจัดในลักษณะของการให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ซึ่งจะให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น แหล่งภูมิปัญญาชาวบ้านกิจกรรมกลุ่มโปรแกรมการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งการสอบเทียบ

4.8 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศฟิลิปปินส์

กาวิดิ (Gavidi 1982 : 131, อ้างถึงในศรีสว่าง เลี้ยววาริณ ม.ป.ป. : 9) กล่าวว่า ปัญหาสำคัญในการพัฒนาประเทศฟิลิปปินส์อย่างหนึ่งคือ การสร้างการตระหนักรู้ของชาวบ้านให้รู้ และเข้าใจบทบาทของตนในการพัฒนาประเทศจึงต้องสร้างค่านิยมของชาวบ้าน โดยให้เขาเข้าไปมีส่วนสร้างเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดต่าง ๆ สร้างศูนย์ความรู้ในหมู่บ้าน เขาชนผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น นิตยสารเดินทางเข้าไปพัฒนาแหล่งความรู้หมู่บ้านด้วยการนำโสตทัศนูปกรณ์เข้าไปกระตุ้นกิจกรรมที่จัดส่งเสริมจัดกลุ่มสนทนา สัมภาษณ์ชาวบ้าน เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในการพัฒนาหมู่บ้าน ได้พยายามสร้างสถานีวิทยูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระดมทรัพยากรกำลังในท้องถิ่นมาใช้พัฒนาหมู่บ้าน

4.9 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศนิวซีแลนด์

พอสเตอร์ (Poster. 1982 : 78-83, อ้างถึงใน ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ ม.ป.ป. : 9) กล่าวว่า การจัดตั้งศูนย์บริการชุมชน (Community Center) คณะกรรมการเคหะชุมชนได้เสนอให้มีการขยายศูนย์ตามเมืองใหญ่ ๆ โดยใช้อาคารเรียนเพื่อจัด กิจกรรมต่าง ๆ ต่อมาได้มีการสำรวจเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต ในรายงานโอ๊คแลนด์ ได้เสนอให้ผู้ใหญ่เรียนในระดับมัธยมศึกษามากขึ้นในโรงเรียนผู้ใหญ่ภาคค่ำเรียนทางไปรษณีย์หรือสถาบันอื่น มีครูแนะแนวให้คำปรึกษา เพื่อป้องกันการออกกลางคัน และจัดโครงการ โรงเรียนมัธยมชุมชน โดยให้สภาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนวางแผน บริหารกิจกรรม โดยยึดหลักว่า การศึกษาชุมชนคือ กิจกรรมที่ชาวบ้านช่วยชาวบ้านกันเอง”สภาท้องถิ่นมาจากตัวแทนกลุ่มนักเรียนชนกลุ่มน้อย กลุ่มทำงานด้านบริการ กลุ่มศิลปินวัฒนธรรม ประชาชนทั่วไป ฯลฯ มาจากการเลือกตั้งและอาสาสมัครจนถึงปี ค.ศ. 1979

สามารถจัดตั้งเป็นวิทยาลัยชุมชนได้สองแห่ง จนถึงขั้นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Community Learning Center)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศต่าง ๆ มีรูปแบบการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่คล้ายคลึงกัน ในด้านการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้อาคารสถานที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งและดำเนินงาน เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาคน และประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

นันทนา อุ่นเจริญ (2542 : 120-137) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพศูนย์การเรียนรู้ชุมชนส่วนใหญ่เป็นอาคารชั่วคราว สามารถใช้งานได้คือดำเนินการสร้างโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนด้านอาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และด้านงบประมาณ เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม ยกเว้นตู้เก็บเอกสาร ส่วนใหญ่มีไม่เพียงพอ มีการประสานงานกับองค์กรต่างๆและจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
2. ปัญหาในการดำเนินงานโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและเป็นรายได้ออยู่ในระดับมาก สำหรับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของตัวแปรทั้งหมด พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ มีความเห็นว่า ปัญหาการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมากกว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

นิพันธ์ ดำเนินผล (2542 : 137-141) ได้ศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสังกัดศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการจัดการศึกษาสายสามัญ ระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษาสายอาชีพ และด้านการศึกษาตามอัธยาศัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินการจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการจัดการศึกษาสาย

สามัญมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยมากคือ การเตรียมความพร้อมของผู้ให้บริการ (ครูผู้สอน,ครูประจำกลุ่ม) การรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานบังคับบัญชาอย่างเป็นระบบสม่ำเสมอ ประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อกำหนดสถานที่เรียนที่สะดวกและเหมาะสม การดำเนินการจัดการศึกษาสายอาชีพ พบว่า มีสภาพการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยคือ ขาดการจัดทำแผน โครงการ เสนอเข้าแผนพัฒนาตำบลเพื่อของบประมาณจาก อบต. และการกำหนดหลักสูตรวิชาชีพไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินการจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากคือ ความล่าช้าของเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่อการให้บริการ

สมเดช มนตรีพงษ์ (2542 : 122-123) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร

ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า บทบาทที่เป็นจริง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านในบทบาทที่เป็นจริงผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเห็นว่า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ดมีบทบาทด้านการให้คำปรึกษาแนะแนวมากที่สุดรองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการประเมินผลและสรุปผลการปฏิบัติงานด้านการประสานงานเครือข่าย ด้านการสำรวจข้อมูลด้านการจัดทำแผนและโครงการ และด้านการประชาสัมพันธ์ ส่วนบทบาทที่คาดหวัง ความคาดหวังในครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการให้คำปรึกษาแนะแนวมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการประสานเครือข่ายด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดทำแผนและโครงการ ด้านการสำรวจข้อมูล ด้านการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการประเมินผล และด้านการประชาสัมพันธ์

สุรติ วิภักดิ์ (2542 : 94-95) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เขตการศึกษา 10 ตามทฤษฎีของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเพียงด้านเดียวคือ ด้านการจัดกิจกรรม ส่วนด้านอื่นๆสภาพการดำเนินงานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะองค์กรท้องถิ่นยังไม่มีการจัดสรรงบประมาณและการกระจายอำนาจการบริหารลงไปให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยตรง นอกจากนี้ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีทัศนคติต่อปัญหาในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปาน

กลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีทักษะต่อปัญหาในด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ มากกว่าผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยเฉพาะด้านงบประมาณมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เพราะครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนส่วนมากเป็นบุคลากรใหม่ ไม่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านการเงินมาก่อน ขาดความชัดเจนในระเบียบปฏิบัติ

นิวัฒน์ สวัสดิ์เอื้อ (2543 : 89-93) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของครูประจำศูนย์และคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีปัญหาการปฏิบัติการปฏิบัติงานด้านการจัดทำแผนและโครงการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสำรวจข้อมูลด้านการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการให้คำปรึกษาแนะแนวสำหรับคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และเป็นปัญหามากที่สุดคือ ด้านการจัดหาสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่และงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการวางแผน การปฏิบัติงาน ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการประชาสัมพันธ์

ชาญ กองจันทร์ดี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบการจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เขตการศึกษา 5 ผลการศึกษา พบว่า ระดับประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งในลักษณะภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน เรียงจากระดับมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) การสามารถตรวจสอบได้ 2) สังคมชื่นชม 3) ความพึงพอใจของผู้เรียน 4) และการมีมาตรฐานทางวิชาการ

ชาวโรจน์ ทองอำไพ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า รูปแบบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน ที่ได้ดำเนินการ ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษาสายสามัญ การจัดการศึกษาสายอาชีพ มีความเหมาะสมในระดับมาก

อัญญา บัวบุญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตการศึกษา 11 พบว่า ข้อที่เป็นปัญหาและมีความถี่สูงสุด ได้แก่ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น แบบเรียน เอกสารชุดวิชา ม้วนวีดิทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีไม่เพียงพอ สื่อไม่ทันสมัย และไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน รองลงมาได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่นซึ่งเป็นเครือข่าย ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร ส่วนข้อเสนอแนะคือควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเพิ่มขึ้น จัดสื่อแบบเรียนให้ตรงกับหลักสูตร รองลงมาได้แก่เครือข่ายในชุมชนควรให้การสนับสนุน และเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

เอกปรัชญา ขานะสาร (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและสร้างรูปแบบในการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบล ป่าเมี่ยงอำเภอค้อย สะเท็ก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาวิชาชีพทุกด้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการฝึกวิชาชีพของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือความต้องการในเรื่องสนับสนุนงบประมาณในการจัดฝึกอบรม ส่วนรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมาจากการคัดเลือกจากหน่วยงานต่างๆ การบริหาร จัดการ และการตัดสินใจ ใช้เสียงส่วนใหญ่จากการประชุมของคณะกรรมการศูนย์ ส่วนคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะกำหนดนโยบายโครงการและแนวทางจัดการศึกษาวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน คือแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการฝ่ายต่างๆ สำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน จัดทำหลักสูตรวิชาชีพ แผนงาน โครงการ จัดทำประชาคมหมู่บ้าน จัดการศึกษาวิชาชีพให้เป็นไปตามแผนงานติดตามและประเมินผล

สุนทร คำเวณูญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษา นอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในงานการศึกษา นอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ใน 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ และ ความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษา นอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีมี 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางและมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จงรักษ์ เถียงตะวัน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการจัดบริการการศึกษา นอกโรงเรียนกับความต้องการใช้ประโยชน์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า การจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดนครปฐม ตามความคิดเห็นของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ความต้องการใช้ประโยชน์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดนครปฐม ในด้านการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาดำเนินอาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ความต้องการใช้ประโยชน์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดนครปฐม จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ และสถานภาพ พบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับความต้องการใช้ประโยชน์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 ความคาดหวัง ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนชุมชน ตามความคิดเห็นของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนและผู้ใช้บริการ พบว่า สถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนชุมชนยังไม่เหมาะสม การให้บริการสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณ ขาดการประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของชุมชนน้อย

วิจิตรา วิเศษ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และความต้องการในการบริการของนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญและความต้องการในการรับบริการตามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับแต่ละด้านของปัญหาจากมากไปน้อย คือ ปัญหาด้านสื่อหนังสือแบบเรียนไม่เพียงพอให้นักศึกษาขี้เรียน ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลข้อสอบ แบบวัดผลไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียน ปัญหาด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับนักศึกษาในการประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษายังไม่ทั่วถึง ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่น่าสนใจ และปัญหาด้านครูผู้สอน ไม่พัฒนาการพบกลุ่มให้ทันสมัยสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ส่วนความต้องการในการรับบริการจากมากไปน้อยคือ ด้านครูผู้สอน ครูมีบุคลิกภาพ แต่งกายดี มีไหวพริบปฏิภาณและเป็นกันเอง ควบคุมอารมณ์ได้ ด้านสื่อหนังสือแบบเรียน คือ สื่อหนังสือแบบเรียนที่ทันสมัย และปรับปรุงใหม่ทุกภาคเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงทุกคน ด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับนักศึกษา คือ นักศึกษาต้องการให้กำหนดตารางกิจกรรมแผนการปฏิบัติงานที่แน่นอนชัดเจน และด้านการวัดผลประเมินผล คือ มีการแจ้งผลการสอบเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียนให้ทราบเป็นระยะ และต่อเนื่อง

สายโรจน์ มณีภูด (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาศูนย์การเรียนชุมชนในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า สภาพการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง โดยมีสภาพการดำเนินงานมากที่สุด คือด้านการประสานงาน รองลงมาด้านการจัดกิจกรรมสายสามัญและการบริหารจัดการ ปัญหาการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาการดำเนินงานมากที่สุดคือ ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ รองลงมาด้านการทำงานร่วมกับชุมชน แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยความต้องการพัฒนาครูศูนย์การเรียนชุมชนให้มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด รองลงมาคือ การอบรมครูศูนย์การเรียนชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลและเครือข่าย

กัญญา โสมคำ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ส่วนปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด คือด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง และด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม

จรรยา จิรชีวะ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดลำปาง พบว่า ปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการพบกลุ่ม นักศึกษาไม่ค่อยมีเวลามาพบกลุ่มตามที่ครูนัดหมาย เนื่องจากติดภารกิจส่วนตัว และการทำงาน นักศึกษามาพบกลุ่มไม่ตรงเวลาทำให้เสียเวลารอ ข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มหนังสือเรียนและนักศึกษาควรพบกลุ่มให้ตรงเวลา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง มีปัญหาคือ นักศึกษามีเวลาในการเรียนน้อย ไม่มีเวลาในการไปศึกษาข้อมูล และครูสั่งงานมาก เนื้อหาที่ครูสอนยากไม่ตรงตามหนังสือ นักศึกษาไม่เข้าใจเนื้อหาที่ครูสั่ง คำถามบางข้อที่ครูสั่งให้ไปศึกษาค้นคว้าหาไม่พบ ข้อเสนอแนะคือ ครูควรให้งานน้อยลงในแต่ละวิชา ควรมีการอธิบายเนื้อหารายละเอียดให้ชัดเจน ครูควรตั้งคำถามไม่มากนักและตั้งคำถามเท่าที่ผู้เรียนจะหาได้ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำโครงการ มีปัญหาคือ ไม่มีแหล่งข้อมูลในการค้นคว้า อุปกรณ์ไม่พร้อม นักศึกษาไม่ร่วมมือในการศึกษาข้อมูล ไม่อยากทำโครงการ ข้อเสนอแนะคือ ให้ครูหาแบบโครงการมาเป็นตัวอย่าง และจัดหาหนังสือมาให้ไว้บริการในศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อให้นักศึกษาค้นคว้า และควรให้นักศึกษาทำโครงการเดี่ยวตามความถนัด ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการสอนเสริม มีปัญหาคือ เวลาสอนน้อยนักศึกษารเรียนไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจเนื้อหาที่ครูสอน การเดินทางไปร่วมกิจกรรมการสอนเสริมไม่สะดวก นักศึกษาไม่มาเรียนตามที่ครูนัดหมาย ข้อเสนอแนะคือ ให้เพิ่มเวลาในการสอน ครูควรอธิบายเนื้อหาให้ชัดเจน ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต(กพช.) มีปัญหาคือนักศึกษาไม่มีเวลาทำกิจกรรม แต่ละกิจกรรมใช้เวลานานเกินไป นักศึกษายังไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ประสานงานยาก ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดกิจกรรมให้น้อยลง ควรมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมล่วงหน้าและควรจัดกิจกรรมที่เน้นการสร้างสามัคคี

ชาลินี สุทธิเดช (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน 1 พบว่า ด้านสถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้รับการสนับสนุนอาคารสถานที่จากวัดและกลุ่มประชาคมต่างๆ ในชุมชน ด้านครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีบุคลิกที่มีความเสียสละ ตั้งใจปฏิบัติงาน และสามารถจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน การจัดกิจกรรมเน้นที่การจัดการศึกษาพื้นฐานและการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ มีสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษาที่เพียงพอ แต่สื่อบางชนิดมีความล้าสมัย ด้านการมีส่วนร่วม ประชาชนมีส่วนร่วมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการเป็นนักศึกษาการศึกษา นอกโรงเรียน กรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Sheffer (1990 : 64-66) ได้ศึกษาเรื่องการจัดองค์การและการปรับปรุงสภาพแวดล้อมขององค์การการศึกษาต่อเนื่องระดับสูง ได้ศึกษาวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง การศึกษา แอดเดนต์ตอนกลางของสหรัฐอเมริกา พบว่า การมีความรู้เกี่ยวกับองค์การและการปรับปรุงสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์เป็นรูปแบบครบวงจร ซึ่งมีส่วนประกอบ 7 ส่วนด้วยกัน คือ สภาพแวดล้อม การคัดเลือก การมีโอกาสดทางการศึกษา การเป็นผู้นำ ความสามารถในการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับการจัดองค์การและการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับการจัดองค์การขนาดเล็กที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบขนาดใหญ่ ซึ่งรวมตัวแปรของการคัดเลือก การมีโอกาสดทางการศึกษา การเป็นผู้นำและความสามารถในการเรียนรู้

Gabriel and Carhil (1991 : 69-73) ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนที่ทำในช่วงปี 1980 - 1989 โดยสถาบันเพื่อการวางแผนการศึกษาระหว่างประเทศ ในการหาข้อสรุปและนำไปใช้สำหรับการกำหนดนโยบาย และการวางแผนกรณีศึกษาทำใน 4 ประเทศ ได้แก่ อาร์เจนตินา แคนาดา ฮังการี และรัสเซีย การศึกษาดังกล่าวได้ศึกษาในหลายลักษณะ โดยศึกษาองค์ประกอบที่หลากหลายของการศึกษานอกระบบ จากนั้นก็วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางวางแผนและกระบวนการ ประเมินผลบทบาทของการวางแผนการจัดการศึกษา โดยเน้นหนักที่การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยเน้นการเรียนรู้การจัดการศึกษานอกโรงเรียน เช่นการกำหนดรูปแบบการเรียน ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการ ผู้รับผิดชอบ ผู้ได้รับประโยชน์ และเน้นการวางแผนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในระดับต่างๆ ในอนาคต

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าในการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกแห่ง มีสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมในด้านการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้อาคารสถานที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งและดำเนินงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รวมทั้งได้มีความพยายามทุกรูปแบบที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาสาขาอาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งในด้านการจัดบริการและความต้องการใช้ประโยชน์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่จะเกิดประโยชน์แก่คนในชุมชน ให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีเศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตที่ดี และส่งผลให้ประเทศได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่องรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยครอบคลุม ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 1,290 คน ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1.1 บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 4 จำนวน 20 คน ประกอบด้วย

(1) ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต	3	คน
(2) ข้าราชการครูการศึกษานอกโรงเรียน	2	คน
(3) ครูอาสาสมัครศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง	2	คน
(4) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง	13	คน
รวม	20	คน

1.1.2 บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง
จำนวน 70 คน ประกอบด้วย

(1) ประธานกรรมการ ศรช.	11	คน
(2) กรรมการ ศรช.	47	คน
(3) ศิษย์เก่ากศน.	12	คน
รวม	70	คน

1.1.3 ผู้รับบริการที่มารับบริการการศึกษานอกโรงเรียน จากศูนย์การเรียนชุมชน
ในเขตลาดกระบังจำนวน 1,200 คน ประกอบด้วย

(1) นักศึกษา	1,024	คน
(2) ประชาชน	176	คน
รวม	1,200	คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดโดยใช้ตารางของ Krejcie and
Morgan ได้แก่

1.2.1 บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
กรุงเทพมหานคร 4 จำนวน 19 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
ประกอบด้วย

(1) ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต	2	คน
(2) ข้าราชการครูการศึกษานอกโรงเรียน	2	คน
(3) ครูอาสาสมัครศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนเขตลาดกระบัง	2	คน
(4) ครูศูนย์การเรียนชุมชนศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง	13	คน
รวม	19	คน

1.2.2 บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง จำนวน 57 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก ประกอบด้วย

(1) ประธานกรรมการ ศรช.	11	คน
(2) กรรมการ ศรช.	34	คน
(3) ศิษย์เก่ากศน.	12	คน
รวม	57	คน

1.2.3 ผู้รับบริการที่มารับบริการการศึกษานอกโรงเรียน จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง จำนวน 250 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกนักศึกษาและประชาชนที่มารับบริการ จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเขตลาดกระบัง โดยเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ประกอบด้วย

(1) นักศึกษา	230	คน
(2) ประชาชน	20	คน
รวม	250	คน

2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่อการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง มี 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม มีจำนวน 3 ชุด คือ

แบบสอบถามชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีคำถาม 6 ข้อ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน การศึกษา ภูมิสำเนา และประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติ ระดับการปฏิบัติ และระดับปัญหาการปฏิบัติ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขต
ลาดกระบังมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มีการปฏิบัติและไม่มีการ
ปฏิบัติ จำนวน 29 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขต
ลาดกระบัง มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มากที่สุด
4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด จำนวน 29
ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาในการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ในเขตลาดกระบังมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มาก
ที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด
จำนวน 29 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อรูปแบบการดำเนินงานของการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการ
เรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2
หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด จำนวน 35 ข้อ

แบบสอบถามชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ เพศ
ตำแหน่ง การศึกษา ภูมิลำเนา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติ ระดับการปฏิบัติ และระดับ
ปัญหาการปฏิบัติ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 3
ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขต
ลาดกระบังมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มีการปฏิบัติและไม่มีการ
ปฏิบัติ จำนวน 25 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขต
ลาดกระบัง มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มากที่สุด
4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด จำนวน 25 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาในการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด จำนวน 35 ข้อ

แบบสอบถามชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับผู้รับบริการที่มารับบริการการศึกษา นอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีคำถาม 5 ข้อ ได้แก่ เพศ สถานภาพ อาชีพ การศึกษา และภูมิลำเนา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติ ระดับการปฏิบัติ และระดับปัญหาการปฏิบัติ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบังมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มีการปฏิบัติและไม่มีการปฏิบัติ จำนวน 17 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด จำนวน 17 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาในการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 17 ข้อ

ตอนที่ 3 ความต้องการต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด จำนวน 34 ข้อ

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขต จำนวน 6 คน และผู้เชี่ยวชาญระดับ 8 จำนวน 3 คน โดยขอให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในลักษณะสนทนากลุ่ม (Focus Group) ต่อรูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.3 การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในด้านต่างๆ มากำหนดโครงร่างแบบสอบถามพร้อมทั้งเขียนข้อคำถาม

2.3.2 นำโครงร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบและแก้ไขด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น สอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่เพียงใด สมควรเพิ่ม ตัดข้อใดบ้าง ด้วยเหตุผลใดพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และตรวจแก้ไขในด้านความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามด้วย

2.3.3 นำแบบสอบถามที่สอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ และเสนอแนะแก้ไข ให้มีความถูกต้อง และชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3.4 นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับบุคลากร การศึกษาออกโรงเรียน บุคคลในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาออกโรงเรียน จำนวน 11 คน และ ผู้รับบริการการศึกษาออกโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับคำอธิบาย คำชี้แจงที่ใช้ในแบบสอบถาม และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อคำถามแต่ละคำถาม ความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถาม และหาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิธีของ Cronbach โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ ; และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum S^2_1}{S^2_t} \right]$$

เมื่อ	α	แทนความเที่ยงของแบบสอบถาม
	N	แทนจำนวนข้อของเครื่องมือ
	S^2_i	แทนความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
	S^2_t	แทนความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

จากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมประยุกต์ทางสถิติในการคำนวณหา ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเที่ยงชุดที่ 1 เท่ากับ .97 ชุดที่ 2 เท่ากับ .93 และชุดที่ 3 เท่ากับ .95 ตามลำดับ นับได้ว่าแบบสอบถามมีคุณภาพในระดับสูง สามารถนำไปใช้ การเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยยื่นคำร้องถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อทำ หนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับวิจัย อันได้แก่ บุคลากรการศึกษานอก โรงเรียน บุคคลในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญ

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ ในส่วนผู้รับบริการทำการส่งผ่าน ตัวแทนที่เป็นเจ้าหน้าที่ หรือครูศูนย์การเรียน ชุมชน ครูอาสาการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้ แจกจ่าย และรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนให้ผู้วิจัยอีกทีหนึ่ง โดยผู้วิจัยได้อธิบายให้ตัวแทนที่เป็น เจ้าหน้าที่แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมส่งคืนแบบสอบถามได้อธิบาย และทำความเข้าใจข้อ คำถามกับกลุ่มตัวอย่างก่อนแจกแบบสอบถาม ในส่วนบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียน และบุคคล ในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยนำหนังสือ และ แบบสอบถามไปให้ พร้อมทั้งรวบรวมด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ ประมวลผล โดยใช้โปรแกรมประยุกต์ทางสถิติในการวิเคราะห์ประมวลผล และวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) โดยการสรุปประเด็น เรื่องรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชนในเขต ลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 การวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติมีการปฏิบัติและไม่มีการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติ ระดับปัญหาการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาตัดสินตามเกณฑ์ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 35)

4.50 - 5.00 หมายถึง การปฏิบัติ / ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง การปฏิบัติ / ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง การปฏิบัติ / ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง การปฏิบัติ / ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง การปฏิบัติ / ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.4 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น / ระดับความต้องการ ต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาตัดสินตามเกณฑ์ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 35)

4.50 - 5.00 หมายถึง การปฏิบัติ / ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง การปฏิบัติ / ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง การปฏิบัติ / ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง การปฏิบัติ / ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง การปฏิบัติ / ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5 วิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) โดยการสรุปประเด็น เรื่องรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

5. การนำเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง

จากผลการศึกษาแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติ ระดับการปฏิบัติ ระดับปัญหาการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 13 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง และระดับความคิดเห็น ระดับความต้องการต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบังของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากรทางการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 กลุ่มบุคคลในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง และกลุ่มผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง นำมาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง และก่อนที่จะนำเสนอเพื่อการนำไปใช้จริงนั้น ผู้วิจัยได้จัดระดมความคิดเห็นและทัศนะจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 ท่าน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยขอให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะต่อองค์ประกอบของรูปแบบแต่ละด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน จากนั้นผู้วิจัยนำผลจากการสนทนากลุ่มมาปรับรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำเสนอในรายงานวิจัยต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม

- 1.1 บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 4
- 1.2 บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง
- 1.3 ผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง

ตอนที่ 2 สภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบังตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม

- 2.1 สภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบังตามความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 4
- 2.2 สภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบังตามความคิดเห็นของบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง
- 2.3 สภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบังตามความคิดเห็นของผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง ของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม

3.1 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบังของบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 4

3.2 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง ของบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง

3.3 ระดับ ความต้องการต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง ของผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง

ตอนที่ 4 รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

จากที่ผู้วิจัยสนทนากลุ่ม (Focus Group) รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลปรากฏ ดังนี้

4.1 สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ

4.1.1 บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียน ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	6	31.6
หญิง	13	68.4
รวม	19	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต ในพื้นที่ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4	2	10.5
ข้าราชการครูการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4	2	10.5
ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง	2	10.5
ครูศูนย์การเรียนชุมชนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน เขตลาดกระบัง	13	68.4
รวม	19	100.0
สถานที่ทำงาน		
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง	15	78.95
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4	4	21.05
รวม	19	100.0
การศึกษา		
ปริญญาตรี	16	84.2
สูงกว่าปริญญาตรี	3	15.8
รวม	19	100.0
ภูมิลำเนา		
ในเขตลาดกระบัง	6	31.6
นอกเขตลาดกระบัง	13	68.4
รวม	19	100.0
ประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ		
1-3 ปี	10	52.6
มากกว่า 3 ปี	9	47.4
รวม	19	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 68.4 เกือบร้อยละ 70 มีตำแหน่งเป็นครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่เหลือเป็นผู้บริหารข้าราชการครูการศึกษานอกโรงเรียน และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ในอัตราเท่ากันคือร้อยละ 10.5 สถานที่ทำงานของผู้ตอบเกือบร้อยละ 80 อยู่ที่ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง การศึกษานั้นผู้ตอบกว่าร้อยละ 80 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ตอบเกือบร้อยละ 70 มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตลาดกระบัง ประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบนั้นอยู่ที่ 1-3 ปีคิดเป็นร้อยละ 52.6 และมีประสบการณ์มากกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.4

4.1.2 บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	35	31.4
หญิง	22	38.6
รวม	57	100.0
ตำแหน่ง		
ประธานกรรมการศรช.	11	19.3
กรรมการศรช.	34	59.6
ศิษย์เก่าการศึกษานอกโรงเรียน	12	21.1
รวม	57	100.0
การศึกษา		
ประถมศึกษา	10	19.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	17	32.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย	23	44.2
ปริญญาตรี	2	3.8
รวม	52	100.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิลำเนา		
ในเขตลาดกระบัง	41	78.8
นอกเขตลาดกระบัง	11	21.2
รวม	52	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นบุคคลในเครือข่ายการศึกษา นอกโรงเรียนเพศชายคิดเป็นร้อยละ 61.4 ผู้ตอบเกือบร้อยละ 60 อยู่ในตำแหน่งกรรมการ ศรช. ในด้านการศึกษา นั้นส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็น ร้อยละ 44.2 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 32.7 และระดับประถมศึกษาคิดเป็น ร้อยละ 19.2 ภูมิลำเนาของผู้ตอบเกือบร้อยละ 80 อยู่ในเขตลาดกระบัง

4.1.3 ผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขต ลาดกระบัง ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียน จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	92	36.8
หญิง	158	63.2
รวม	250	100.0
ตำแหน่ง		
นักศึกษา	230	95.8
ประชาชน	10	4.2
รวม	240	100.0

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ภาคราชการ	7	2.9
ภาคเอกชน	105	43.9
ส่วนตัว	52	21.8
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	75	31.4
รวม	239	100.0
การศึกษา		
ประถมศึกษา	33	13.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	85	34.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	130	52.4
รวม	248	100.0
ภูมิลำเนา		
ในเขตลาดกระบัง	139	56.7
นอกเขตลาดกระบัง	105	42.9
รวม	245	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียน จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 63.2 ผู้ตอบเกือบร้อยละ 96 เป็นนักเรียน อาชีพของผู้ตอบส่วนใหญ่อยู่ในภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาคือไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 31.4 และประกอบอาชีพส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 21.8 ในด้าน การศึกษานั้นส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 34.3 และระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 13.3 ภูมิลำเนาของผู้ตอบเกือบร้อยละ 60 อยู่ในเขตลาดกระบัง

4.2 สภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง

4.2.1 สภาพการปฏิบัติ ระดับการปฏิบัติ และระดับปัญหาการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบังตามความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 (กลุ่มที่ 1) ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการปฏิบัติด้านต่าง ๆ ใน ศรช.ตามความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษา
นอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ(มี/ไม่มี)			ระดับการปฏิบัติ			ปัญหา		
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
ด้านการบริหารจัดการ										
1.	การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	18	94.7	3.63	1.15	มาก	2.76	1.15	ปานกลาง	
2.	การประชุมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็นในการพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	11	64.7	2.91	1.38	ปานกลาง	2.73	1.27	ปานกลาง	
3.	การจัดทำแผนการทำงานและโครงการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เจ้าหน้าที่แผนต้นสังกัด และชุมชน	14	73.7	3.23	1.09	ปานกลาง	2.31	0.85	น้อย	
4.	การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้ประชาชนได้ทราบ	18	94.7	3.56	1.15	มาก	2.13	1.06	น้อย	
5.	การรับฟังและสำรวจความคิดเห็น/ความต้องการของผู้รับบริการ	17	89.5	3.44	1.26	ปานกลาง	2.53	1.18	ปานกลาง	
6.	การติดตาม และสรุปรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	15	78.9	3.14	1.23	ปานกลาง	2.15	1.14	น้อย	
7.	การประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่างทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้	18	94.7	3.44	1.15	ปานกลาง	2.69	1.14	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ(มี/ไม่มี)			ระดับการปฏิบัติ			ปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8.	การดำเนินงานบูรณาการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน								
8.1	การรับสมัครนักศึกษา	8	44.4	3.67	1.50	มาก	2.80	1.14	ปานกลาง
8.2	แนะนำคำปรึกษา	14	94.4	4.00	1.26	มาก	2.12	1.22	น้อย
8.3	จัดทำแผนการเรียนการสอน	17	100	4.07	1.16	มาก	2.38	1.09	น้อย
9.	การให้บริการวัสดุอุปกรณ์และสิ่งต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	17	89.5	3.50	0.82	มาก	3.06	1.00	ปานกลาง
10.	การจัดทำ หรือจัดเก็บรวบรวมหลักฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นอกโรงเรียน	17	89.5	3.63	1.15	มาก	2.56	0.89	ปานกลาง
11.	การจัดทำทะเบียนสื่อการเรียนรู้และจัดการกระจาย หมุนเวียนการให้บริการสื่อต่างๆ	15	78.9	2.86	1.10	ปานกลาง	2.64	1.15	ปานกลาง
12.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนปฏิบัติงานในลักษณะประจำศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน	15	78.9	3.73	1.10	มาก	2.60	1.24	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ(มี/ไม่มี)			ระดับการปฏิบัติ			ปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้									
1.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต								
	1.1 โครงการเข้าค่ายประจำปีโดย	14	77.8	3.69	1.25	มาก	2.15	0.99	น้อย
	1.2 จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด	16	88.9	3.86	1.10	มาก	2.57	1.28	ปานกลาง
	1.3 จัดฝึกอบรมคุณจรรยา	8	47.1	3.56	1.13	มาก	2.40	0.97	น้อย
	1.4 กฎหมายพื้นฐานที่ควรรู้	8	47.1	3.22	1.20	ปานกลาง	2.10	0.74	น้อย
2.	การจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐานระดับ...								
	2.1 ประถมศึกษา	12	70.6	3.90	1.52	มาก	1.90	0.88	น้อย
	2.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	14	87.5	4.08	1.26	มาก	2.15	0.90	น้อย
	2.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย	13	86.7	4.14	1.34	มาก	1.80	0.92	น้อย
3.	การจัดการเรียนการสอนการศึกษาอาชีพ								
	3.1 หลักสูตรอาชีพระยะสั้น	17	89.5	3.9	1.22	มาก	2.27	1.10	น้อย
	3.2 กลุ่มสนใจ	8	47.1	3.50	1.22	มาก	2.14	0.90	น้อย

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ(มี/ไม่มี)			ระดับการปฏิบัติ			ปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3.1	สื่อเอกสาร ตำรา วารสารหนังสือพิมพ์ แผ่นพับ แผ่นปวี	16	84.2	3.93	1.21	มาก	2.71	1.27	ปานกลาง
3.2	สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่น VDO , CD, VCD,DVD	8	44.4	2.60	1.26	ปานกลาง	2.82	1.66	ปานกลาง
3.3	โต๊ะเก้าอี้ ที่วางหนังสือพิมพ์ ตู้เก็บหนังสือ	15	83.3	3.93	1.14	มาก	2.57	1.50	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน									
1.	มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน ใน การพัฒนาอาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเช่นการทำ ความสะอาด การตกแต่ง สนามที่เป็นพื้นที่สาธารณะ	16	84.2	3.67	1.18	มาก	2.93	1.33	ปานกลาง
2.	มีการสำรวจ/วิเคราะห์ สภาพปัญหาและความต้องการ ร่วมกับชุมชน	14	73.7	3.40	1.06	ปานกลาง	3.00	1.04	ปานกลาง
3.	ชุมชน/ประชาชน ร่วมในการจัดหาสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ การเรียนรู้	13	68.4	3.62	1.19	มาก	2.54	1.13	ปานกลาง
4.	ผู้รู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรในการให้ความรู้เรื่อง ต่างๆ	14	73.7	3.29	1.27	ปานกลาง	2.54	1.13	ปานกลาง
5.	ชุมชน/ประชาชน ร่วมในการจัดหาสถานที่จัดศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน	15	78.9	4.00	1.13	มาก	2.73	1.10	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ(มี/ไม่มี)			ระดับการปฏิบัติ			ปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6.	การประชุมวางแผนร่วมกับคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	12	63.2	3.17	1.47	ปานกลาง	2.85	1.46	ปานกลาง
7.	คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมในการคัดเลือกครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	12	63.2	3.17	1.40	ปานกลาง	2.83	1.27	ปานกลาง
8.	คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรมการเรียนรู้	8	42.1	2.67	1.41	ปานกลาง	2.50	1.41	ปานกลาง
9.	คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	13	68.4	2.67	1.23	ปานกลาง	2.83	1.40	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 มีความคิดเห็น ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ

(1) สภาพการปฏิบัติที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน (ข้อ 1) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนชุมชนให้ประชาชนทราบ (ข้อ 4) และการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ (ข้อ 7) ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีสภาพการปฏิบัติงานสูงถึงร้อยละ 94.7

(2) ระดับของการปฏิบัติในระดับมาก ข้อ 1, 4, 8.1, 8.2, 8.3, 9, 10 และ ข้อ 12 มีการปฏิบัติในระดับปานกลางมีข้อ 2, 3, 5, 6, 7 และ ข้อ 11

(3) ระดับปัญหาของการปฏิบัติมีระดับปานกลาง ข้อ 1, 2, 5, 7, 8, 10 และข้อ 12 ระดับน้อย ข้อ 3, 4, 6, 8.2 และ ข้อ 8.3

2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

(1) สภาพมีการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ การจัดการเรียนการสอน การศึกษาอาชีพ หลักสูตรอาชีพระยะสั้น (ข้อ 3.1) มีระดับการปฏิบัติงานร้อยละ 89.5 รองลงมา คือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด (ข้อ 1.2) มีระดับการปฏิบัติงานร้อยละ 88.8

(2) ระดับการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ในข้อกฎหมาย พื้นฐานที่ควรรู้ (ข้อ 1.4) การจัดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยในห้องสมุด (ข้อ 4.1) และการเชิญวิทยากรมาทำการสอนเสริมให้ความรู้เนื้อหาที่ยาก และเนื้อหาที่สลับซับซ้อน (ข้อ 5) อยู่ในระดับปานกลาง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ 4.3) อยู่ในระดับน้อย

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทุกข้ออยู่ในระดับน้อย มีเพียงการจัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด (ข้อ 1.2) สื่อสิ่งพิมพ์ (ข้อ 4.2) และ การเชิญวิทยากร (ข้อ 5) อยู่ในระดับปานกลาง ที่น่าสนใจก็คือปัญหาในด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ 4.3) อยู่ในระดับมาก

3) ด้านอาคารสถานที่

(1) สภาพมีการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ การพัฒนาปรับปรุงอาคาร (ข้อ 2) คิดเป็นร้อยละ 93.8 รองลงมาคือสื่อเอกสาร ตำรา วารสาร (ข้อ 3.1) คิดเป็นร้อยละ 84.2 และ โต๊ะเก้าอี้ที่วางหนังสือ (ข้อ 3.3) คิดเป็นร้อยละ 83.3

(2) ระดับการปฏิบัติจะอยู่ในทั้งระดับปานกลาง (ข้อ 1.1, 1.2 และ ข้อ 3.2) และระดับมาก (ข้อ 1.3, 2, 3.1 และข้อ 3.3)

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัติจะมีทั้งระดับน้อย (ข้อ 1.1, 1.2 และ ข้อ 1.3) และในระดับปานกลาง (ข้อ 2, 3.1, 3.2 และข้อ 3.3)

4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

(1) สภาพมีการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมาคือ ชุมชน/ประชาชนร่วมในการจัดหาสถานที่จัดตั้งศูนย์ฯ (ข้อ 5) คิดเป็นร้อยละ 78.9

(2) ระดับการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางยกเว้น มีการจัดกิจกรรม (ข้อ 1) ชุมชน/ประชาชน (ข้อ 5) ที่อยู่ในระดับมาก

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัตินั้นทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

4.2.2 สภาพการปฏิบัติ ระดับการปฏิบัติ และระดับปัญหาการปฏิบัติของศูนย์การเรียนชุมชน ในเขตลาดกระบังตามความคิดเห็นของบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง (กลุ่มที่ 2) ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการปฏิบัติ ด้านต่าง ๆ ใน ศรช. ตามความคิดเห็นของบุคลากรในเครือข่ายที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนเขตภาคกระบี่ (กลุ่มที่ 2)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ(ไม่มี)			ปัญหา				
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ									
1.	การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	56	100	3.65	0.59	มาก	2.02	0.98	น้อย
2.	การประชุมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็น ในการพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	55	96.5	3.57	0.84	มาก	2.22	0.84	น้อย
3.	การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การจัดการจัดการรวมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้ประชาชนได้ทราบ	56	100	3.44	0.95	ปานกลาง	2.02	0.94	น้อย
4.	การรับฟังและสำรวจความคิดเห็น/ความต้องการ ของผู้รับบริการ	49	87.5	3.27	1.07	ปานกลาง	2.19	1.00	น้อย
5.	การประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน เพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้	53	93.0	3.39	0.49	ปานกลาง	2.22	1.00	น้อย
6.	การดำเนินงานธุรการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน								
6.1	การรับสมัครนักศึกษา	50	100	3.17	0.95	ปานกลาง	2.23	0.95	น้อย
6.2	แนะนำให้คำปรึกษา	29	49.2	3.44	0.80	ปานกลาง	1.63	0.88	น้อย
7.	การให้บริการวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่างๆเกี่ยวกับกรเรียนรู้ในศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน	51	91.1	3.27	0.74	ปานกลาง	2.04	1.01	น้อย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ(มี/ไม่มี)			ระดับการปฏิบัติ			ปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8.	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนปฏิบัติงานในลักษณะประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	52	91.2	3.73	0.95	มาก	2.17	1.06	น้อย
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้									
1.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต								
1.1	โครงการเข้าค่ายประชาธิปไตย	47	87.0	3.04	0.92	ปานกลาง	2.04	0.90	น้อย
1.2	จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด	33	78.6	3.16	0.87	ปานกลาง	2.05	0.94	น้อย
1.3	จัดฝึกอบรมกฎจราจร	15	37.5	2.88	0.91	ปานกลาง	1.86	1.15	น้อย
1.4	กฎหมายพื้นฐานที่ตำรวจ	21	52.5	2.90	0.86	ปานกลาง	1.94	0.81	น้อย
2.	การจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐานระดับ...								
2.1	ประถมศึกษา	24	51.1	3.14	1.06	ปานกลาง	1.57	1.08	น้อย
2.2	มัธยมศึกษาตอนต้น	41	75.9	3.04	1.11	ปานกลาง	2.78	1.04	ปานกลาง
2.3	มัธยมศึกษาตอนปลาย	15	31.3	2.50	1.46	ปานกลาง	1.92	1.23	น้อย
3.	การจัดการเรียนการสอนการศึกษาอาชีพ								
3.1	หลักสูตรอาชีพระยะสั้น	55	98.2	3.37	0.96	ปานกลาง	2.15	0.97	น้อย
3.2	กลุ่มสนใจ	43	91.5	3.24	1.23	ปานกลาง	2.32	1.23	น้อย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ(มี/ไม่มี)				ระดับการปฏิบัติ				ปัญหา		
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ	
4.	การจัดการเรียนรู้ตามอรรถศาสตร์											
4.1	ห้องสมุด	45	83.3	2.98	1.09	ปานกลาง	2.76	1.08	ปานกลาง			
4.2	สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร	18	41.9	3.11	1.48	ปานกลาง	2.04	1.18	น้อย			
4.3	สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น TV คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ETV	35	72.9	2.78	1.15	ปานกลาง	2.40	1.11	น้อย			
	ด้านอาคารสถานที่											
1.	สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกในการใช้บริการ	53	93.0	3.41	0.96	ปานกลาง	2.16	1.07	น้อย			
2.	ภายในอาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีการจัดมุมต่างๆ ดังนี้											
2.1	มุมเฉลิมพระเกียรติ	43	79.6	3.30	1.07	ปานกลาง	2.17	0.93	น้อย			
2.2	มุมภูมิปัญญาท้องถิ่น	15	32.6	2.78	1.15	ปานกลาง	2.42	1.10	น้อย			
2.3	มุมปฏิบัติการของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	45	97.8	3.51	0.82	มาก	1.85	1.13	น้อย			
3.	การพัฒนา ปรับปรุง อาคารสถานที่	19	32.2	3.09	0.61	ปานกลาง	2.37	0.96	น้อย			
4.	สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ภายในอาคาร อันได้แก่...											
4.1	สื่อเอกสาร คารา วารสาร หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ แผ่นปลิว	53	94.6	3.58	0.94	มาก	2.45	1.13	น้อย			
4.2	สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่น VDO, CD, VCD, DVD	34	60.7	3.33	1.29	ปานกลาง	2.60	0.99	ปานกลาง			

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ(มี/ไม่มี)				ระดับการปฏิบัติ				
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ปัญหา	
4.3	โต๊ะเก้าอี้ ที่วางหนังสือพิมพ์ ผู้เก็บหนังสือ	36	64.3	3.31	1.14	ปานกลาง	2.11	1.07	น้อย	
ด้านความร่วมมือของชุมชน										
1.	มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน ในการพัฒนา อาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเช่นเช่นการทำความสะอาด การตกแต่ง สถานที่เป็นพื้นที่สาธารณะ	56	100	3.33	0.89	ปานกลาง	2.48	0.96	น้อย	
2.	มีการสำรวจ/วิเคราะห์ สภาพปัญหาและความต้องการร่วมกับชุมชน	51	91.1	3.06	0.88	ปานกลาง	2.22	1.11	น้อย	
3.	ชุมชน/ประชาชน ร่วมในการจัดหาสนับสนุน คือ อุปกรณ์การเรียนรู้	53	98.1	3.27	0.96	ปานกลาง	2.41	1.15	น้อย	
4.	ผู้/ผู้มีปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องต่างๆ	46	82.1	2.85	1.04	ปานกลาง	2.35	1.21	น้อย	
5.	ชุมชน/ประชาชน ร่วมในการจัดหาสถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	50	89.3	3.18	0.73	ปานกลาง	2.04	1.01	น้อย	
6.	การประสานวางแผนร่วมกับคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	52	92.9	3.35	0.84	ปานกลาง	2.22	1.11	น้อย	
7.	ชุมชนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	26	46.4	3.17	0.81	ปานกลาง	1.53	1.02	น้อย	
8.	คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมในการคัดเลือกครูศูนย์การ เรียนรู้ชุมชน	35	62.5	3.13	0.88	ปานกลาง	1.70	1.02	น้อย	
9.	คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	26	46.4	2.67	0.76	ปานกลาง	1.56	1.19	น้อย	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบุคลากรเครือข่าย การศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง มีความคิดเห็น ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ

(1) สภาพการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ การคัดเลือกและการแต่งตั้ง คณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน (ข้อ 1) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของศูนย์การเรียนชุมชนให้ประชาชนทราบ (ข้อ 3) และการดำเนินงานการรับสมัครนักศึกษา (ข้อ 6.1) ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีสภาพการปฏิบัติงานสูงถึงร้อยละ 100

(2) ระดับการปฏิบัติส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นมีบางข้อ คือ การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ (ข้อ 1) การประชุมคณะกรรมการศูนย์ฯ (ข้อที่ 2) และครูศูนย์การเรียนฯ ปฏิบัติงานในลักษณะงานประจำ (ข้อ 8) อยู่ในระดับมาก

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัตินั้นทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย

2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

(1) สภาพการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ การจัดการเรียนการสอน การศึกษาอาชีพหลักสูตรอาชีพระยะสั้น (ข้อ 3.1) มีระดับการปฏิบัติงานร้อยละ 98.2 รองลงมา คือ จัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสนใจ (ข้อ 3.2) มีระดับการปฏิบัติงานร้อยละ 91.5 และการ จัดการเรียนรู้อตามอัธยาศัยในห้องสมุด (ข้อ 4.1) คิดเป็นร้อยละ 83.3

(2) ระดับการปฏิบัตินั้นทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทุกข้ออยู่ในระดับน้อย มีเพียงเรื่องสื่อ การจัดการเรียนในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น (ข้อ 2.2) และการจัดการเรียนรู้อตามอัธยาศัยใน ห้องสมุด (ข้อ 4.1) อยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านอาคารสถานที่

(1) สภาพการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ มุมปฏิบัติการของครูประจำ ศูนย์ฯ (ข้อ 2.3) คิดเป็นร้อยละ 97.8 รองลงมาคือสื่อเอกสาร ตำรา วารสาร (ข้อ 4.1) คิดเป็น ร้อยละ 94.6 และสถานที่ตั้งศูนย์ฯ (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 93.0

(2) ระดับการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น สื่อการ เรียนด้านเอกสาร ตำราฯ (ข้อ 4.1) และมุมปฏิบัติงานของครูฯ (ข้อ 2.3) อยู่ในระดับมาก

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ 4.1) อยู่ในระดับมาก

4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

(1) สภาพการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ชุมชนประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ (ข้อ 3) คิดเป็นร้อยละ 98.1 และ การประชุมวางแผนร่วมกับคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 6) คิดเป็นร้อยละ 92.9

(2) ระดับการปฏิบัติทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัตินั้นทุกข้ออยู่ในระดับน้อย

4.2.3 สภาพการปฏิบัติ ระดับการปฏิบัติ และระดับปัญหาการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบังตามความคิดเห็นของผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง (กลุ่มที่ 3) ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการปฏิบัติ ด้านต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามความคิดเห็นของ ผู้รับบริการการศึกษาออกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง (กลุ่มที่ 3)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ (มี/ไม่มี)			ระดับการปฏิบัติ			ปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ									
1.	การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน ให้ประชาชนได้ทราบ	197	81.1	2.47	0.94	น้อย	3.40	0.88	ปานกลาง
2.	การรับฟังและสำรวจความคิดเห็น/ความต้องการของ ผู้รับบริการ	189	80.8	2.56	1.09	ปานกลาง	3.36	0.96	ปานกลาง
การดำเนินงานธุรการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน									
3.1	การรับสมัครนักเรียน	211	91.3	2.55	1.27	ปานกลาง	3.86	0.97	มาก
3.2	แนะนำให้คำปรึกษา	184	90.6	2.63	1.28	ปานกลาง	3.81	0.95	มาก
3.3	จัดทำแผนการเรียนการสอน	173	87.8	2.46	1.24	น้อย	3.53	1.03	มาก
4.	การให้บริการวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	189	82.9	2.61	1.19	ปานกลาง	3.32	1.01	ปานกลาง
5.	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนปฏิบัติงานในลักษณะประจำศูนย์การ เรียนรู้ชุมชน	186	79.8	2.28	1.13	น้อย	3.74	1.00	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ (มี/ไม่มี)			ระดับการปฏิบัติ			ปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้									
1.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต								
1.1	โครงการเข้าค่ายประชาธิปไตย	158	68.1	2.33	1.08	น้อย	3.48	1.02	ปานกลาง
1.2	จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด	149	69.3	2.45	1.22	น้อย	3.32	1.14	ปานกลาง
1.3	จัดฝึกอบรมกฎหมาย	75	36.6	2.38	1.11	น้อย	2.88	1.20	ปานกลาง
1.4	กฎหมายพื้นฐานที่ควรรู้	124	59.9	2.50	1.08	ปานกลาง	3.00	1.15	ปานกลาง
2.	การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน	214	90.7	2.46	1.12	น้อย	3.66	0.98	มาก
3.	การเชิญวิทยากรมาสอนเสริมให้ความรู้เนื้อหาที่ยาก และ สลับซับซ้อน	88	37.8	2.64	1.21	ปานกลาง	2.97	1.16	ปานกลาง
4.	การให้บริการความรู้ และข่าวสารข้อมูล สื่อสิ่งพิมพ์	149	63.4	2.37	1.16	น้อย	3.07	1.10	ปานกลาง
5.	การให้บริการความรู้ และข่าวสารข้อมูล โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์	59	39.2	2.59	1.26	ปานกลาง	2.86	1.22	ปานกลาง
ด้านอาคารสถานที่									
1.	สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกในการใช้บริการ	181	83.8	2.66	1.13	ปานกลาง	0.00	0.00	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ (มี/ไม่มี)			ระดับการปฏิบัติ			ปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2.	ภายในอาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีการจัดมุมต่างๆดังนี้								
2.1	มุมเฉลิมพระเกียรติ	126	57.5	2.51	1.09	ปานกลาง	3.23	1.14	ปานกลาง
2.2	มุมภูมิปัญญาท้องถิ่น	114	55.3	2.97	2.66	ปานกลาง	3.20	1.13	ปานกลาง
2.3	มุมปฏิบัติการของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	153	72.5	2.78	1.11	ปานกลาง	3.37	1.05	ปานกลาง
	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน								
1.	มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน ในการพัฒนาอาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเช่นการทำความสะอาด การตกแต่ง สนามที่เป็นพื้นที่สาธารณะ	150	64.1	2.57	1.01	ปานกลาง	3.33	1.09	ปานกลาง
2.	มีการสำรวจ/วิเคราะห์ สภาพปัญหาและความต้องการร่วมกับชุมชน	128	54.9	2.7	1.04		3.13	1.03	ปานกลาง
3.	ชุมชน/ประชาชน ร่วมในการจัดหาสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ การเรียนรู้	136	58.4	2.52	1.06	ปานกลาง	3.11	1.05	ปานกลาง
4.	ผู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรในการให้ความรู้เรื่องต่างๆ	112	48.9	2.354	1.01	ปานกลาง	3.07	1.09	ปานกลาง
5.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์ วัสดุภัณฑ์ ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	136	58.6	2.37	1.03	น้อย	3.25	1.13	ปานกลาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สภาพการปฏิบัติ (มี/ไม่มี)		ระดับการปฏิบัติ		ปัญหา		
		จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	S.D.	ระดับ
6.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเรียนรู้ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	143	61.9	2.52	1.11	ปานกลาง	1.05	ปานกลาง
7.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชา สัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน							

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้รับบริการการศึกษา นอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชนในเขตภาคกระบี่ (กลุ่มที่ 3) มีความคิดเห็น ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ

(1) สภาพการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ การดำเนินงานธุรการในการรับสมัครนักศึกษา (ข้อ 3.1) คิดเป็นร้อยละ 91.3 รองลงมาคือ การแนะนำให้คำปรึกษา (ข้อ 3.2) คิดเป็นร้อยละ 90.6 และการจัดแผนการเรียนการสอน (ข้อ 3.3) คิดเป็นร้อยละ 87.8

(2) ระดับการปฏิบัติจะมีทั้งระดับน้อย (ข้อ 1, 3.3 และข้อ 5) และระดับปานกลาง (ข้อ 2, 3.1, 3.2 และข้อ 4) ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัติจะมีทั้งระดับปานกลาง (ข้อ 1, 2 และข้อ 4) และระดับมาก (ข้อ 3.1, 3.2, 3.3 และ ข้อ 5)

2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

(1) สภาพการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (ข้อ 2) มีระดับการปฏิบัติงานร้อยละ 90.7 รองลงมาคือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด (ข้อ 1.2) มีระดับการปฏิบัติงานร้อยละ 69.3 และการให้บริการความรู้ และข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ (ข้อ 4) คิดเป็นร้อยละ 63.4

(2) ระดับการปฏิบัติจะอยู่ที่ทั้งในระดับน้อย (ข้อ 1.1, ข้อ 1.2, ข้อ 1.3 และข้อ 4) และในระดับปานกลาง (ข้อ 1.4, 3 และข้อ 5)

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (ข้อ 2) อยู่ในระดับมาก

3) ด้านอาคารสถานที่

(1) สภาพการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนชุมชนสะดวกต่อการใช้บริการ (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 83.8 รองลงมาคือ มุมปฏิบัติการของครูศูนย์การเรียนชุมชน (ข้อ 2.3) คิดเป็นร้อยละ 72.5 และอุปกรณ์ครุภัณฑ์ โต๊ะเก้าอี้ที่วางหนังสือ (ข้อ 4) คิดเป็นร้อยละ 71.4

(2) ระดับการปฏิบัติทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางยกเว้น สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนชุมชนสะดวกในการใช้บริการ (ข้อ 1) ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

(1) สภาพการปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ (ข้อ 7) คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับ

ประชาชน / ชุมชนในการพัฒนาศูนย์ฯ (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 64.1 และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้แก่ศูนย์ฯ (ข้อ 6) คิดเป็นร้อยละ 61.9

(2) ระดับการปฏิบัติเกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางยกเว้น ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 5) ที่อยู่ในระดับน้อย

(3) ระดับปัญหาการปฏิบัตินั้นทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

4.3 ความคิดเห็นและความต้องการต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง ของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ

4.3.1 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง ของบุคลากรการศึกษาออกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 (กลุ่มที่ 1) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษาออกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 (กลุ่มที่ 1) ต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ				
1.	การให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการสรช.	3.68	1.34	มาก
2.	การให้คณะกรรมการสรช. ได้รับรู้และสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.47	1.31	ปานกลาง
3.	ให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด	4.00	1.25	มาก
4.	ให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชนความต้องการของประชาชนในชุมชนครอบคลุมทุกพื้นที่	3.79	1.36	มาก
5.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของประชาชน	3.79	1.18	มาก
6.	มีแผนผังหรือแผนภูมิเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาในแต่ละหลักสูตร	3.89	1.05	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
7.	การรับสมัครการขึ้นทะเบียนและลงทะเบียนที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	2.95	1.58	ปานกลาง
8.	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกในการเข้าร่วมกิจกรรม	3.53	1.22	มาก
9.	การนำผู้รู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร	3.47	1.22	ปานกลาง
10.	การให้คำปรึกษาแนะนำความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ	3.95	0.97	มาก
11.	การให้บริการด้านธุรการ	2.79	1.18	ปานกลาง
12.	การให้บริการสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต	3.11	1.52	ปานกลาง
13.	ให้มีการสรุป และรายงานผลการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละภาคเรียน แต่ละปีการศึกษา	3.32	1.42	ปานกลาง
	รวม	3.52	0.96	มาก
	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
1.	การจัดการเรียนการสอนศึกษาพื้นฐานทั้ง 3 ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.16	1.21	มาก
2.	การจัดให้มีการสอนวิชาชีพที่หลากหลาย	3.89	1.29	มาก
3.	การจัดให้มีการสอนเสริมเนื้อหาวิชาที่ยากและเนื้อหาที่สลับซับซ้อน	3.78	1.48	มาก
4.	การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือจำลองจากสถานการณ์จริง	3.67	1.33	มาก
5.	การประยุกต์หรือบูรณาการเนื้อหาวิชาให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.22	1.06	มาก
6.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การที่ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ อภิปรายปัญหาการเรียนและบันทึกผลการเรียนรู้	3.72	0.75	มาก
7.	การจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนแบบเรียนไว้อย่างครบครัน	3.78	0.94	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8.	การให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การวัดการประเมินผล	3.56	1.10	มาก
	รวม	3.86	0.80	มาก
	ด้านอาคารสถานที่			
1.	อาคารสถานที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลักษณะ			
1.1	เป็นเอกเทศแยกจากอาคารอื่น	3.88	1.32	มาก
1.2	รวมอยู่ในอาคารใดอาคารหนึ่ง	3.47	1.46	ปานกลาง
2.	บริเวณพื้นที่ภายนอกอาคารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลักษณะ			
2.1	มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ภายใต้ ธรรมชาติที่ร่มรื่น	4.28	1.27	มาก
2.2	มีส่วนสุขภาพและสนามเด็กเล่น	4.00	1.12	มาก
3.	บริเวณพื้นที่ภายในอาคารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลักษณะ			
3.1	มีที่พบปะของนักศึกษาซึ่งใช้เป็นที่พักประชุมชาวบ้านได้ด้วย	4.47	0.61	มาก
3.2	มีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ	4.26	0.73	มาก
3.3	มีพื้นที่จัดแสดงข้อมูลสถิติ โครงสร้าง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง	4.00	0.97	มาก
3.4	มีมุมต่างๆ เช่น มุมภูมิปัญญาท้องถิ่น มุมวัฒนธรรม พื้นบ้าน มุมสุขภาพ มุมเด็ก เป็นต้น	4.11	0.94	มาก
3.5	พื้นที่สำหรับจัดวางหนังสือ ตำราเรียน วิชาการ คู่มือ หนังสืออ้างอิงชุดวิชา	4.32	0.67	มาก
3.6	มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด	4.68	0.48	มากที่สุด
3.7	มีแสงสว่างเพียงพอ	4.53	0.61	มากที่สุด
3.8	มีการตกแต่งภายในด้วยไม้ประดับ	4.00	1.05	มาก
3.9	มีวัสดุ ครุภัณฑ์ สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ตู้เหล็ก เก้าอี้เอกสาร โต๊ะทำงาน	3.95	1.39	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3.10	มีอุปกรณ์การศึกษา เช่น เครื่องรับโทรทัศน์เทป บันทึกภาพ/เสียง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เครื่องรับสัญญาณ ดาวเทียมเพื่อการศึกษา	3.61	1.42	มาก
3.11	มีอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเล่นกีฬา คนตรี เช่น ปิงปอง แบดมินตัน กระดานหมากรุก/หมากฮอส เครื่องดนตรีสากล/ ไทย	3.61	0.92	มาก
4.	สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรอยู่ใจกลางชุมชน	4.37	0.76	มาก
5.	สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรเป็นสถานที่ที่เปิด โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษา	4.42	0.77	มาก
รวม		4.13	0.48	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน				
1.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศรช.	4.00	1.05	มาก
2.	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดจัดลำดับความต้องการและปัญหา ชุมชน	3.68	1.11	มาก
3.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	3.74	1.10	มาก
4.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ	4.21	1.13	มาก
5.	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามผล	3.53	1.22	มาก
6.	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์ครุภัณฑ์ ให้แก่ศรช.	3.93	1.00	มาก
7.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นให้ศรช.	3.36	1.22	ปานกลาง
8.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้แก่ศรช.	3.64	1.34	มาก
9.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ศรช.	4.07	1.27	มาก
รวม		3.80	0.86	มาก
รวมทั้งหมด		3.85	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบุคลากรการศึกษาออกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 (กลุ่มที่ 1) มีระดับความคิดเห็นรวมทั้งหมดทุกด้าน (ด้านการบริหารจัดการ, ด้านกิจกรรมการเรียนรู้, ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.86$)

1) ด้านการบริหารจัดการโดยรวมจะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52, S.D. = 0.96$) และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด (ข้อ3)

2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86, S.D. = 0.80$) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อก็พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ข้อประยุกต์หรือบูรณาการเนื้อหาวิชาให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม

3) ด้านอาคารสถานที่โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13, S.D. = 0.48$) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ข้อที่มีห้องน้ำห้องส้วมที่สะอาด และข้อมีแสงสว่างเพียงพอ (ข้อ3.6 และข้อ 3.7)

4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ก็เป็นไปในทำนองเดียวกับ 3 ด้านที่ผ่านมาก็คืออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.57$) ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 7)

4.3.2 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง ของบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาออกโรงเรียน (กลุ่มที่ 2) ดังตารางที่ 4.8 .

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาคกระบังต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ				
1.	การให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการ ศรช.	3.46	1.00	ปานกลาง
2.	การให้คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้รับรู้และสนับสนุน การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.86	0.83	มาก
3.	ให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อ เสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด	4.20	0.70	มาก
4.	ให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชนความต้องการของ ประชาชนในชุมชนครอบคลุมทุกพื้นที่	4.04	0.78	มาก
5.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของประชาชน	3.96	0.96	มาก
6.	ให้มีแผนผังหรือแผนภูมิเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษา	3.61	0.88	มาก
7.	การรับสมัครการขึ้นทะเบียนและลงทะเบียนที่ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	3.57	1.19	มาก
8.	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกในการเข้าร่วม กิจกรรม	4.04	0.84	มาก
9.	การนำผู้รู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร	3.90	0.84	มาก
10.	การให้คำปรึกษาแนะนำความรู้ในด้านต่างๆ เช่นด้านการศึกษา ด้านอาชีพ	4.14	0.90	มาก
11.	การให้บริการด้านธุรการตลอดเวลา	3.45	1.31	ปานกลาง
12.	การให้บริการสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต	3.67	1.20	มาก
13.	ให้มีการสรุป และรายงานผลการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนแต่ละภาคเรียน แต่ละปีการศึกษา	3.86	0.72	มาก
รวม		3.83	0.71	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
1.	การจัดการเรียนการสอนศึกษาพื้นฐานทั้ง 3 ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ในศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	3.18	1.32	ปานกลาง
2.	การจัดให้มีการสอนวิชาชีพที่หลากหลาย	3.58	0.93	มาก
3.	การจัดให้มีการสอนเสริมเนื้อหาวิชาที่ยากและเนื้อหาที่ สลับซับซ้อน	3.32	0.98	ปานกลาง
4.	การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือจำลองจาก สถานการณ์จริง	3.60	0.98	มาก
5.	การประยุกต์หรือบูรณาการเนื้อหาวิชาให้เข้ากับสังคมและ สิ่งแวดล้อม	3.70	0.93	มาก
6.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การที่ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ อภิปรายปัญหาการเรียนและบันทึกผลการเรียนรู้	3.95	0.92	มาก
7.	การจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนแบบเรียนไว้อย่าง ครบครัน	3.68	1.21	มาก
8.	การให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การ วัด การประเมินผล	3.47	1.47	ปานกลาง
รวม		3.55	0.75	มาก
ด้านอาคารสถานที่				
1.	อาคารสถานที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลักษณะ			
1.1	เป็นเอกเทศแยกจากอาคารอื่น	4.04	0.92	มาก
1.2	รวมอยู่ในอาคารใดอาคารหนึ่ง	3.58	1.09	มาก
2.	บริเวณพื้นที่ภายนอกอาคารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควร			
2.1	มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ภายใต้ บรรยากาศที่ ร่มรื่น	4.30	0.94	มาก
2.2	มีสวนสุขภาพและสนามเด็กเล่น	3.98	1.24	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3.	บริเวณพื้นที่ภายในอาคารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคววร			
3.1	มีที่พบปะของนักศึกษาซึ่งใช้เป็นที่พบปะประชุมชาวบ้าน ได้ด้วย	4.12	1.04	มาก
3.2	มีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ	3.95	1.10	มาก
3.3	มีพื้นที่จัดแสดงข้อมูลสถิติ โครงสร้าง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง	4.16	1.00	มาก
3.4	มีมุมต่างๆ เช่น มุมภูมิปัญญาท้องถิ่น มุมวัฒนธรรม พื้นบ้าน มุมสุขภาพ มุมเด็ก เป็นต้น	4.07	0.96	มาก
3.5	พื้นที่สำหรับจัดวางหนังสือ ตำราเรียน วิชาการ คู่มือ หนังสืออ้างอิงชุดวิชา	4.21	0.87	มาก
3.6	มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด	4.21	0.89	มาก
3.7	มีแสงสว่างเพียงพอ	4.38	0.91	มาก
3.8	มีการตกแต่งภายในด้วยไม้ประดับ	3.82	0.86	มาก
3.9	มีวัสดุ ครุภัณฑ์ สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ตู้เหล็ก เก็บเอกสาร โต๊ะทำงาน	3.77	1.30	มาก
3.10	มีอุปกรณ์การศึกษา เช่น เครื่องรับโทรทัศน์เทป บันทึกภาพ/เสียง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เครื่องรับสัญญาณ ดาวเทียมเพื่อการศึกษา	3.43	1.32	ปานกลาง
3.11	มีอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเล่นกีฬา คนตรี เช่น ปิงปอง แบดมินตัน กระดานหมากรูก/หมากฮอส เครื่องดนตรีสากล/ ไทย	3.92	1.17	ปานกลาง
4.	สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคววรอยู่ใจกลางชุมชน	4.00	0.83	มาก
5.	สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คววรเป็นสถานที่ที่เปิด โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษา	3.78	1.19	มาก
	รวม	3.93	0.77	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน			
1.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	3.68	0.69	มาก
2.	การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดจัดลำดับความต้องการและปัญหาชุมชน	3.79	0.85	มาก
3.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.64	0.73	มาก
4.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ	4.13	1.01	มาก
5.	การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามผล	3.72	0.80	มาก
6.	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์ครุภัณฑ์ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.23	0.60	มาก
7.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.04	0.57	มาก
8.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.14	0.52	มาก
9.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.09	0.51	มาก
	รวม	3.91	0.57	มาก
	รวมทั้งหมด	3.83	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารและบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาคกระบัง (กลุ่มที่ 2) มีระดับความคิดเห็นรวมทั้งหมดทุกด้าน (ด้านการบริหารจัดการ, ด้านกิจกรรมการเรียนรู้, ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83, S.D. = 0.60$)

1) ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมจะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83, S.D. = 0.71$) และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง คือ ข้อการให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และข้อการให้บริการด้านธุรการตลอดเวลา (ข้อ 1 และข้อ 11)

2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55, S.D. = 0.75$) ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อการจัดการเรียนการสอนพื้นฐานทั้ง 3 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และข้อการจัดให้มีการสอนเสริมเนื้อหาวิชาที่ยากและเนื้อหาที่สลับซับซ้อน รวมทั้งข้อที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การวัด การประเมินผล

3) ด้านอาคารสถานที่ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93, S.D. = 0.77$) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ข้อ มีแสงสว่างเพียงพอ รองลงมาคือ มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ภายใต้อาคารที่ร่มรื่น

4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91, S.D. = 0.57$) อีกทั้งเมื่อพิจารณารายข้อนั้นทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รองลงมาคือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ

4.3.3 ระดับความต้องการต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง ของผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง (กลุ่มที่ 3) ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง (กลุ่มที่ 3) ต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการ				
1.	ให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของประชาชนในชุมชน ครอบคลุมทุกพื้นที่	3.75	0.90	มาก
2.	ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ตรงกับความต้องการของ ประชาชน	3.83	0.94	มาก
3.	ให้มีแผนผัง หรือแผนภูมิเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษา	3.80	0.98	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4.	ให้มีการรับสมัคร การขึ้นทะเบียน และลงทะเบียนที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.08	0.98	มาก
5.	ให้มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน สามารถตัดสินใจเลือกในการเข้าร่วมกิจกรรม	4.01	0.92	มาก
6.	ให้มีการนำผู้รู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร	3.53	1.15	มาก
7.	ให้มีการให้คำปรึกษาแนะนำความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ	4.03	0.92	มาก
8.	ให้มีการบริการด้านธุรการตลอดเวลา	3.43	1.17	ปานกลาง
9.	ให้มีการให้บริการสื่อหลากหลายอาทิ เช่น หนังสือเรียน คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต	3.93	1.10	มาก
10.	ให้มีป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของชุมชน	3.81	1.03	มาก
11.	ให้มีการสรุป และรายงานผลการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละภาคเรียน แต่ละปีการศึกษา	3.80	1.00	มาก
	รวม	3.82	0.67	มาก
	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
1.	ให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญ ทั้งระดับประถม ม. ต้น ม. ปลาย	4.01	1.00	มาก
2.	การจัดให้มีการสอนวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้นและกลุ่มสนใจ	3.86	1.04	มาก
3.	ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สายอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียน ได้เลือกเรียนตามความถนัด และความต้องการ	3.91	1.01	มาก
4.	ให้มีการสอนเสริม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน	3.71	0.89	มาก
5.	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือจำลอง จากสถานการณ์จริง	3.66	1.02	มาก
6.	ให้มีการประยุกต์ หรือบูรณาการ เนื้อหาวิชาให้เข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อม	3.74	0.98	มาก
7.	ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ อภิปรายปัญหาการเรียนและบันทึกผลการเรียนรู้	3.80	0.96	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อ	ข้อกิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8.	ให้มีการจัดเตรียม สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน แบบเรียนไว้ อย่างครบครัน	3.86	1.02	มาก
9.	ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการ และเกณฑ์การวัด ประเมินผล	3.69	0.94	มาก
	รวม	3.81	0.70	มาก
	ด้านอาคารสถานที่			
1.	ให้ศูนย์การเรียนชุมชนตั้งใจกลางชุมชน	3.89	0.97	มาก
2.	ให้มีศูนย์การเรียนชุมชนเป็นเอกเทศ	3.63	1.01	มาก
3.	ให้มีอาคารเพียงพอที่จะรองรับผู้เรียน ไม่แออัด	3.92	1.10	มาก
4.	ให้มีบรรยากาศภายในอาคาร และบริเวณภายนอกอาคารมีความ ร่มรื่น	3.98	1.02	มาก
5.	ให้มีเสาธงชาติ และเชิญธงชาติเป็นประจำทุกวัน	3.45	1.19	ปานกลาง
6.	ให้มีมุมต่างๆ ในอาคาร เช่น มุมภูมิปัญญาท้องถิ่น มุมวัฒนธรรม พื้นบ้าน มุมสุขภาพ มุมเด็ก	3.65	1.07	มาก
7.	มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด	3.88	1.17	มาก
8.	ให้มีอาหารและเครื่องดื่มจำหน่ายในบริเวณศูนย์การเรียนชุมชน	3.54	1.30	มาก
9.	ให้มีบริการสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ETV TV ฯลฯ ในศูนย์การเรียนชุมชน	3.85	1.19	มาก
	รวม	3.75	0.80	มาก
	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน			
1.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนชุมชน	3.74	0.93	มาก
2.	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดจัดลำดับความต้องการและปัญหา ชุมชน	3.64	0.98	มาก
3.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	3.56	1.02	มาก
4.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ	3.78	1.04	มาก
5.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์ครุภัณฑ์ให้แก่ ศูนย์การเรียนชุมชน	3.66	1.08	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อ	ข้อคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	3.71	1.00	มาก
7.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	3.75	1.06	มาก
	รวม	3.69	0.76	มาก
	รวมทั้งหมด	3.78	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง (กลุ่มที่ 3) มีความความต้องการรวมทั้งหมดทุกด้าน (ด้านการบริหารจัดการ, ด้านกิจกรรมการเรียนรู้, ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78, S.D. = 0.64$)

1) ด้านการบริหารจัดการโดยรวมจะมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82, S.D. = 0.67$) และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อยส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก มีข้อ 8 ให้มีการบริการด้านธุรการตลอดเวลาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55, S.D. = 0.75$) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านก็พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการมากที่สุดคือ ข้อ 1 ให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญ ทั้งระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

3) ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75, S.D. = 0.80$) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก มีเพียงข้อ 5 ให้มีเสาธงและเชิญธงชาติเป็นประจำทุกวัน ที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96, S.D. = 0.76$) อีกทั้งเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อนั้นระดับความคิดเห็นทุกข้อก็อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการมากที่สุด คือ ข้อชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวันสำคัญ

4.4.4 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง ด้านการบริหารจัดการ พบว่า การปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ การดำเนินงานธุรการในการรับสมัครนักศึกษา รองลงมาคือ การแนะนำให้คำปรึกษา และการจัด

แผนการเรียนการสอน ส่วนระดับการปฏิบัติจะมีทั้งระดับน้อย และระดับปานกลาง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนระดับปัญหาการปฏิบัติจะมีทั้งระดับปานกลาง และระดับมาก ความต้องการของผู้รับบริการ มีความต้องการความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนชุมชนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ การให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า การปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ การวางแผนการเรียนรู้อร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รองลงมาคือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด และการให้บริการความรู้ และข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนระดับการปฏิบัติจะอยู่ทั้งในระดับน้อย และในระดับปานกลาง ส่วนระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการของผู้รับบริการ มีความต้องการความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ให้มีการประยุกต์หรือบูรณาการเนื้อหาวิชาที่ยากและเนื้อหาที่สลับซับซ้อน ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ พบว่า การปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนชุมชนสะดวกต่อการใช้บริการ รองลงมาคือ มุมปฏิบัติการของครูศูนย์การเรียนชุมชน และอุปกรณ์ครุภัณฑ์ โต๊ะเก้าอี้ที่วางหนังสือ ส่วนระดับการปฏิบัติทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนชุมชนสะดวกในการใช้บริการ ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ความต้องการความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บริเวณพื้นที่ภายในอาคารของศูนย์การเรียนชุมชนควรมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ บริเวณพื้นที่ภายในอาคารของศูนย์การเรียนชุมชนควรมีแสงสว่างเพียงพอ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การปฏิบัติที่มีระดับสูงสุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน / ชุมชนในการพัฒนาศูนย์ฯ ส่วนระดับการปฏิบัติเกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับปัญหาการปฏิบัตินั้นอยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการในระดับมาก และความต้องการความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามผล ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ

3.4 การเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 กลุ่มบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง และกลุ่มผู้รับบริการจากศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง มาสังเคราะห์สร้างเป็นรูปแบบศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง ซึ่งรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหาร

จัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบังที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญ การศึกษานอกโรงเรียนการศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต จำนวน 6 คน และผู้เชี่ยวชาญ ระดับ 8 จำนวน 3 คน โดยขอให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในลักษณะสนทนากลุ่ม (Focus Group) องค์กรประกอบต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับรูปแบบให้สมบูรณ์ขึ้น รูปแบบที่ปรับแล้วมีองค์ประกอบแต่ละด้านในรายละเอียด ดังนี้

3.4.1 ด้านการบริหารจัดการ ยึดหลักการใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษา การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติงานเต็มเวลาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์ละ 1 คน ให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด ให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชนตามความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผน/โครงการตอบสนองความต้องการของประชาชนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน และให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้รับรู้และสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้เป็นศูนย์กลางการให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และมีการให้บริการสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต

3.4.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีการสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นแก่กลุ่มสนใจที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของชุมชน มีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเรียนไว้อย่างครบครัน และควรมีการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากสถานการณ์จริงหรือจำลองจากสถานการณ์จริง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านสุขภาพอนามัยและจิตใจ เช่น กีฬา การออกกำลังกาย การร้องเพลง การวาดรูป การเล่นดนตรี และการละเล่นต่างๆ ของชุมชน กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลป วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นการ

ส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้อยู่ในชุมชน เรียนรู้อย่างอิสระต่อเนื่องและเป็นไปตามความต้องการ เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ชุมชนพึ่งตนเองได้

3.4.3 ด้านอาคารสถานที่ สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรอยู่ในแหล่งชุมชน และในใจกลางชุมชน เพื่อนักศึกษาจะได้สะดวกในการเดินทาง และภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ รวมทั้งจัดวางหนังสือตำราเรียนวิชาการ คู่มือ หนังสืออ้างอิง ชุดวิชา มีบริการสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ETV TV ฯลฯ และจัดแสดงข้อมูลสถิติ โครงสร้าง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัสดุ ครุภัณฑ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้เหล็กเก็บเอกสาร โต๊ะทำงาน มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ภายใต้บรรยากาศที่ร่มรื่น มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด และ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

3.4.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คือ ทรูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต้องทำหน้าที่ประสานงานร่วมกับคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งหน่วยงานในพื้นที่ที่เป็นเครือข่าย ในการ วางแผน ดำเนินงานการจัดกิจกรรม/โครงการ และกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกับชุมชน เครือข่าย โดยให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการคิดจัดทำดับความต้องการและปัญหาของชุมชน และการวางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รวมทั้งการนำผู้รู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยร่วมเป็นวิทยากรท้องถิ่น และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลและบริหารจัดการทรัพย์สินอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในการประสานงานร่วมกับชุมชนประชาชนในพื้นที่ โอกาสที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน คือ วันหยุดและ วันสำคัญทางศาสนา การที่ทรูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้เข้าไปร่วมกิจกรรมในโอกาสต่าง ๆ นี้ เป็นโอกาสที่ทรูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและประชาชนมีการรวมกลุ่มในการสร้างสายสัมพันธ์ในชุมชนได้เป็นอย่างดี

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมของชุมชน

1.1.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นหรือความต้องการของผู้รับบริการ บุคลากร การศึกษานอกโรงเรียน และบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

1.1.3 เพื่อพัฒนาและเสนอรูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

(1) บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 จำนวน 20 คน

(2) บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง จำนวน 70 คน

(3) ผู้รับบริการที่มารับบริการการศึกษาออกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชนในเขต ลาดกระบังจำนวน 1,200 คน

2) *กลุ่มตัวอย่าง* กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้แก่

(1) บุคลากรการศึกษาออกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การเรียนออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 จำนวน 19 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

(2) บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาออกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง จำนวน 57 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก

(3) ผู้รับบริการที่มารับบริการการศึกษาออกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง จำนวน 250 คน ผู้วิจัยเลือกนักศึกษาและประชาชนที่มารับบริการจากศูนย์การเรียนชุมชนเขตในลาดกระบัง โดยเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่อการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนชุมชนเขตลาดกระบัง มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1) *แบบสอบถาม* มีจำนวน 3 ชุด ชุดที่ 1 สอบถามบุคลากรการศึกษาออกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การเรียนออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 ชุดที่ 2 สอบถามบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาออกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ชุดที่ 3 สอบถามผู้รับบริการการศึกษาออกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง ซึ่งแต่ละชุดมี 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็น กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สอบถามความต้องการ กลุ่มที่ 3 เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานของการจัดศูนย์การเรียนชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

2) *การสนทนากลุ่ม (Focus Group)* โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 ท่าน ต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการจัดส่งและจัดเก็บแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างดังนี้ บุคลากรการศึกษาออกโรงเรียน จัดส่ง 19 ฉบับ กลับคืน 19 ฉบับ (100%)

บุคคลในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน จัดส่ง 59 ฉบับ กลับคืน 57 ฉบับ (96.61) และผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียน จัดส่ง 291 ฉบับ กลับคืน 250 ฉบับ (85.91) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จากจำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้นที่จัดส่ง 369 ฉบับ ได้รับกลับคืน 326 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.35 ของแบบสอบถามที่จัดส่ง

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วได้วิเคราะห์เพื่อหาค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ประมวลผล โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
- 2) การวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติ มีการปฏิบัติและไม่มี การปฏิบัติของศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูป ตารางประกอบคำบรรยาย
- 3) การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติ ระดับปัญหาการปฏิบัติของศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 4) การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น / ระดับความต้องการ ต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 5) วิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) โดยการสรุปประเด็น เรื่อง รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2.5 การนำเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง หลังจากสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 326 คน จำแนกผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 จำนวน 19 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 68.4 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 31.6 เป็นเพศชาย เกือบร้อยละ 80 ทำงานอยู่ที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต

ลาดกระบ้ง การศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามกว่าร้อยละ 80 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีภูมิลำเนานอกเขตลาดกระบ้งเกือบร้อยละ 70 สำหรับประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ อยู่ระหว่าง 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.6 และมากกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.4

2) บุคคลในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตลาดกระบ้ง จำนวน 57 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.4 เป็นเพศชาย และร้อยละ 38.6 เป็นเพศหญิง เกือบร้อยละ 60 มีตำแหน่งกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการศึกษาผู้ตอบแบบส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 44.2 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 32.7 และระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 19.2 ส่วนภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถามเกือบร้อยละ 80 อยู่ในเขตลาดกระบ้ง

3) ผู้รับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง จำนวน 250 คน ผู้ตอบส่วนใหญ่ร้อยละ 63.2 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 36.8 เป็นเพศชาย เกือบร้อยละ 96 เป็นนักศึกษาด้านอาชีพ ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 31.4 ประกอบอาชีพส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 21.8 และภาคราชการ คิดเป็นร้อยละ 2.9 ด้านการศึกษา ผู้ตอบส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 34.3 และระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 13.3 ส่วนภูมิลำเนาร้อยละ 60 อยู่ในเขตลาดกระบ้ง

1.3.2 ตอนที่ 2 สภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง

ผลการวิเคราะห์ สภาพการปฏิบัติ ระดับของการปฏิบัติ และระดับปัญหาในการปฏิบัติจากผู้ตอบแบบสอบถาม 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่ 1 บุคลากรการศึกษานอกระบบโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4

(1) ด้านการบริหารจัดการ

ก. การปฏิบัติ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 1) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ประชาชนทราบ (ข้อ 4) และการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ (ข้อ 7) ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีสภาพการปฏิบัติงานสูงถึงร้อยละ 94.7

ข. ระดับของการปฏิบัติ พบว่า ข้อ 1, 4, 8.1, 8.2, 8.3, 9, 10 และ ข้อ 12 มีการปฏิบัติในระดับมาก ข้อ 2, 3, 5, 6, 7 ข้อ 11 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ใน สัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ค. ระดับปัญหาการปฏิบัติ พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติปานกลาง คือ ข้อ 1, 2, 5, 7, 8, 10 และข้อ 12 ระดับน้อย คือ ข้อ 3, 4, 6, 8.2 และ ข้อ 8.3

(2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ก. การปฏิบัติ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดการเรียน การสอนการศึกษาอาชีพ หลักสูตรอาชีพระยะสั้น (ข้อ 3.1) ร้อยละ 89.5 รองลงมาคือ จัด ฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด (ข้อ 1.2) ร้อยละ 88.8

ข. ระดับการปฏิบัติ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ กฎหมายพื้นฐานที่ควรรู้ (ข้อ 1.4) การจัดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยในห้องสมุด (ข้อ 4.1) และการ เชิญวิทยากรมาทำการสอนเสริมให้ความรู้เนื้อหาที่ยาก และเนื้อหาที่สลับซับซ้อน (ข้อ 5) อยู่ใน ระดับปานกลาง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ 4.3) อยู่ในระดับน้อย

ค. ระดับปัญหาการปฏิบัติ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับน้อย มีเพียง การจัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด (ข้อ 1.2) สื่อสิ่งพิมพ์ (ข้อ 4.2) และ การเชิญวิทยากร (ข้อ 5) อยู่ในระดับปานกลาง ที่น่าสนใจก็คือปัญหาในด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ 4.3) อยู่ในระดับมาก

(3) ด้านอาคารสถานที่

ก. การปฏิบัติ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การพัฒนา ปรับปรุงอาคาร (ข้อ 2) คิดเป็นร้อยละ 93.8 รองลงมาคือสื่อเอกสาร ตำรา วารสาร (ข้อ 3.1) คิด เป็นร้อยละ 84.2 และ โต๊ะเก้าอี้ที่วางหนังสือ (ข้อ 3.3) คิดเป็นร้อยละ 83.3

ข. ระดับการปฏิบัติ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง (ข้อ 1.1, 1.2 และ ข้อ 3.2) และระดับมาก (ข้อ 1.3, 2, 3.1 และข้อ 3.3)

ค. ระดับปัญหาการปฏิบัติ พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติจะมีทั้ง ระดับน้อย (ข้อ 1.1, 1.2 และ ข้อ 1.3) และระดับปานกลาง (ข้อ 2, 3.1, 3.2 และข้อ 3.3)

(4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ก. การปฏิบัติ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมาคือ ชุมชน/ประชาชนร่วม ในการจัดหาสถานที่จัดตั้งศูนย์ฯ (ข้อ 5) คิดเป็นร้อยละ 78.9

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางยกเว้น มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน (ข้อ 1) และการเชิญวิทยากรมาทำการสอน เสริมให้ความรู้เนื้อหาที่ยาก และเนื้อหาที่สลับซับซ้อน (ข้อ 5) ที่อยู่ในระดับมาก

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

2) **กลุ่มที่ 2** บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง

(1) **ด้านการบริหารจัดการ**

ก. **การปฏิบัติ** พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ. (ข้อ 1) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ศูนย์การเรียนชุมชนให้ประชาชนทราบ (ข้อ 3) และการดำเนินงานการรับสมัครนักศึกษา (ข้อ 6.1) ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีสภาพการปฏิบัติงานสูงถึงร้อยละ 100

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นมีบางข้อ คือ การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ (ข้อ 1) การประชุมคณะกรรมการฯ. (ข้อที่ 2) และครูศูนย์การเรียนชุมชนปฏิบัติงานในลักษณะงานประจำ (ข้อ 8) อยู่ในระดับมาก

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย

(2) **ด้านกิจกรรมการเรียนรู้**

ก. **การปฏิบัติ** การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดการเรียนการสอน การศึกษาอาชีพหลักสูตรอาชีพระยะสั้น (ข้อ 3.1) คิดเป็นร้อยละ 98.2 รองลงมาคือ จัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสนใจ (ข้อ 3.2) ร้อยละ 91.5 และการจัดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยในห้องสมุด (ข้อ 4.1) คิดเป็นร้อยละ 83.3

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับน้อย มีเพียงเรื่องสื่อการจัดการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ข้อ 2.2) และการจัดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยในห้องสมุด (ข้อ 4.1) อยู่ในระดับปานกลาง

(3) **ด้านอาคารสถานที่**

ก. **การปฏิบัติ** พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ มุมปฏิบัติการของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน (ข้อ 2.3) คิดเป็นร้อยละ 97.8 รองลงมาคือสื่อเอกสาร คำรา

วารสาร (ข้อ 4.1) คิดเป็นร้อยละ 94.6 และสถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 93.0

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น สื่อการเรียนด้านเอกสาร ตำราฯ (ข้อ 4.1) และมุมปฏิบัติงานของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 2.3) อยู่ในระดับมาก

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ฯ (ข้อ 4.1) อยู่ในระดับมาก

(4) **ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน**

ก. **การปฏิบัติ** พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ชุมชนประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ (ข้อ 3) คิดเป็นร้อยละ 98.1 และการประชุมวางแผนร่วมกับคณะกรรมการศรช. (ข้อ 6) คิดเป็นร้อยละ 92.9

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับน้อย

3) **กลุ่มที่ 3** ผู้รับบริการการศึกษาออกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเขตในลาดกระบัง

(1) **ด้านการบริหารจัดการ**

ก. **การปฏิบัติ** พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การดำเนินงานธุรการในการรับสมัครนักศึกษา (ข้อ 3.1) คิดเป็นร้อยละ 91.3 รองลงมาคือ การแนะนำให้คำปรึกษา (ข้อ 3.2) คิดเป็นร้อยละ 90.6 และการจัดแผนการเรียนการสอน (ข้อ 3.3) คิดเป็นร้อยละ 87.8

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า มีทั้งระดับน้อย (ข้อ 1, 3.3 และข้อ 5) และระดับปานกลาง (ข้อ 2, 3.1, 3.2 และข้อ 4) ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** มีทั้งระดับปานกลาง (ข้อ 1, 2 และข้อ 4) และระดับมาก (ข้อ 3.1, 3.2, 3.3 และ ข้อ 5)

(2) **ด้านกิจกรรมการเรียนรู้**

ก. **การปฏิบัติ** พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (ข้อ 2) มีระดับการปฏิบัติงานร้อยละ 90.7 รองลงมาคือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด (ข้อ 1.2)

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า ร้อยละ 69.3 และการให้บริการความรู้ และข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ (ข้อ 4) คิดเป็นร้อยละ 63.4 ส่วนระดับการปฏิบัติจะอยู่ที่ทั้งในระดับน้อย (ข้อ 1.1, ข้อ 1.2, ข้อ 1.3 และข้อ 4) และในระดับปานกลาง (ข้อ 1.4, 3 และข้อ 5)

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า เกือบทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (ข้อ 2) อยู่ในระดับมาก

(3) **ด้านอาคารสถานที่**

ก. **การปฏิบัติ** พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุดคือ สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกต่อการใช้บริการ (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 83.8 รองลงมาคือมุมปฏิบัติการของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 2.3) คิดเป็นร้อยละ 72.5 และอุปกรณ์ครุภัณฑ์ โต๊ะเก้าอี้ที่วางหนังสือ (ข้อ 4) คิดเป็นร้อยละ 71.4

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกในการใช้บริการ (ข้อ 1) ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

(4) **ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน**

ก. **การปฏิบัติ** พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ (ข้อ 7) คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน / ชุมชนในการพัฒนาศรช. (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 64.1 และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้แก่ศรช. (ข้อ 6) คิดเป็นร้อยละ 61.9

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 5) ที่อยู่ในระดับน้อย

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

1.3.3 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและ ความต้องการต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง ของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ

1) **กลุ่มที่ 1** บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในเขตพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4

(1) **ด้านการบริหารจัดการ** โดยรวมจะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อยส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก

(2) **ด้านกิจกรรมการเรียนรู้** โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านก็พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

(3) ด้านอาคารสถานที่โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก

(4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนก็เป็นไปในทำนองเดียวกับ 3 ด้านที่ผ่านมาก็อยู่ในระดับมาก

2) กลุ่มที่ 2 บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง

(1) ด้านการบริหารจัดการโดยรวมจะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก

(2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านก็พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

(3) ด้านอาคารสถานที่ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก

(4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งเมื่อพิจารณารายข้อนั้นทุกข้อก็อยู่ในระดับมาก

3) กลุ่มที่ 3 ผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง

(1) ด้านการบริหารจัดการโดยรวมจะมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก มีข้อ 8 ให้มีการบริการด้านธุรการตลอดเวลาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

(2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านก็พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

(3) ด้านอาคารสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก มีเพียงข้อ 5 ให้มีเสาธงและเชิญธงชาติเป็นประจำทุกวัน ที่ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

(4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อนั้นระดับความคิดเห็นทุกข้อก็อยู่ในระดับมาก

ดังนั้น สรุปได้ว่า รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง มีรูปแบบก่อนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 ด้านการบริหารจัดการ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การคัดเลือกและ

การแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ประชาชนทราบ รวมทั้งการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดการเรียนการสอนการศึกษาอาชีพ หลักสูตรอาชีพระยะสั้น รองลงมา คือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด ด้านอาคารสถานที่ การปฏิบัติที่มีสูงสุดคือ การพัฒนาปรับปรุงอาคาร รองลงมา คือ สื่อเอกสาร ตำรา วารสาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน รองลงมา คือ ชุมชน/ประชาชนร่วมในการจัดหาสถานที่จัดตั้ง

กลุ่มที่ 2 บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ด้านการบริหารจัดการ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ประชาชนทราบ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดการเรียนการสอนการศึกษาอาชีพหลักสูตรอาชีพระยะสั้น รองลงมา คือ จัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสนใจ ด้านอาคารสถานที่ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ มุมปฏิบัติการของครูประจำศูนย์ฯ รองลงมา คือ สื่อเอกสาร ตำรา วารสาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน รองลงมา คือ ชุมชนประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้

กลุ่มที่ 3 ผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเขตในลาดกระบัง ด้านการบริหารจัดการ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การดำเนินงานธุรการในการรับสมัครนักศึกษา รองลงมา คือ การแนะนำให้คำปรึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับ รองลงมา คือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด ด้านอาคารสถานที่ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกต่อการใช้บริการ รองลงมา คือ มุมปฏิบัติการของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การปฏิบัติที่มีสูงสุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ศรช. รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชนในการพัฒนาศรช.

1.3.4 ตอนที่ 4 การเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 กลุ่มบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง กลุ่มผู้รับบริการจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเขต

ลาดกระบ้ง ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์สร้างเป็นรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง ซึ่งรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านความร่วมมือของชุมชน หลังการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เชี่ยวชาญมีรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบ้ง โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาดูชีวิต ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 1 คน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต 6 คน ผู้เชี่ยวชาญระดับ 8 3 คน รวมผู้เชี่ยวชาญ 12 คน ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญแล้วได้นำมาปรับรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ขึ้น โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการ* ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นการจัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง ด้านการบริหารจัดการ สรุปได้ดังนี้ ควรให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด โดยให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชนตามความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผน/โครงการตอบสนองความต้องการของประชาชนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน รวมทั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรเป็นแหล่งศูนย์กลางการให้คำปรึกษา แนะนำให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และการให้บริการสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และการให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จากนั้นให้คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้รับรู้และสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนำผู้รู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2) *ด้านกิจกรรมการเรียนรู้* ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นการจัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการสอนวิชาชีพ มีการสอนหลักสูตรระยะสั้นแก่กลุ่มสนใจที่หลากหลาย และตรงกับความต้องการของชุมชน มีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเรียนไว้อย่างครบครัน และมีการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากสถานการณ์จริงหรือจำลองจากสถานการณ์จริง

3) *ด้านอาคารสถานที่* ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นการจัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง ด้านอาคารสถานที่ สรุปได้ดังนี้ สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรอยู่ในแหล่งชุมชน และในใจกลางชุมชน เพื่อนักศึกษาจะได้สะดวกในการเดินทาง และภายใน

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ รวมทั้งจัดวางหนังสือตำราเรียนวิชาการ คู่มือ หนังสืออ้างอิง ชุดวิชา มีบริการสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ETV TV ฯลฯ และจัดแสดงข้อมูลสถิติ โครงสร้าง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัสดุ ครุภัณฑ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้เหล็กเก็บเอกสาร โต๊ะทำงาน มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ภายใต้บรรยากาศที่ร่มรื่น มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด และ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นการ

จัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สรุปได้ดังนี้ ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดจัดลำดับความต้องการและปัญหาของชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นวิทยากรท้องถิ่น และบริจาคทรัพย์สินอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้ ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ

2. อภิปรายผล

2.1 สภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง

4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการทำงานร่วมกับชุมชน

2.1.1 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การดำเนินงาน

ธุรการในการรับสมัครนักศึกษา รองลงมา คือ การแนะนำให้คำปรึกษา และการจัดแผนการเรียนการสอน ส่วนระดับการปฏิบัติจะมีทั้งระดับน้อย และระดับปานกลาง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และระดับปัญหาการปฏิบัติจะมีทั้งระดับปานกลาง และระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเดช มนตรีพงษ์ (2542 : 122-123) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า บทบาทที่เป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทที่คาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านในบทบาทที่เป็นจริง ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเห็นว่า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ดมีบทบาทด้านการให้คำปรึกษาแนะนำมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการประเมินผล และสรุปผลการปฏิบัติงานด้านการประสานงานเครือข่าย ด้านการสำรวจข้อมูล ด้านการจัดทำแผน และโครงการ และด้านการประชาสัมพันธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรา วิเศษ (2545:

บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และความต้องการในการบริการของนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุบลรัตน์ พบว่า ปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญและความต้องการในการรับบริการตามความคิดเห็นของนักศึกษา คือ ปัญหาด้านสื่อหนังสือแบบเรียนไม่เพียงพอให้นักศึกษาขืมเรียน ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลข้อสอบ แบบวัดผลไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียน ปัญหาด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับนักศึกษาในการประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษายังไม่ทั่วถึง ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่น่าสนใจ และปัญหาด้านครูผู้สอน ไม่พัฒนาการพบกลุ่มให้ทันสมัยสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

2.1.2 *ด้านกิจกรรมการเรียนรู้* พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รองลงมา คือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด และการให้บริการความรู้ และข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนระดับการปฏิบัติจะอยู่ที่ในระดับน้อย และในระดับปานกลาง และระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรา วิเศษ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และความต้องการในการบริการของนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุบลรัตน์ พบว่า ปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญและความต้องการในการรับบริการตามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับแต่ละด้านของปัญหาจากมากไปน้อย คือ ปัญหาด้านสื่อหนังสือแบบเรียนไม่เพียงพอให้นักศึกษาขืมเรียน ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลข้อสอบ แบบวัดผลไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียน ปัญหาด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับนักศึกษาในการประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษายังไม่ทั่วถึง ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่น่าสนใจ และปัญหาด้านครูผู้สอน ไม่พัฒนาการพบกลุ่มให้ทันสมัยสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา โสมคำ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ส่วนปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง และด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม

2.1.3 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุดคือ สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกต่อการใช้บริการ รองลงมาคือ มุมปฏิบัติการของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และอุปกรณ์ครุภัณฑ์ โต๊ะเก้าอี้ที่วางหนังสือ ส่วนระดับการปฏิบัติทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง และระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกในการใช้บริการ ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรงค์ย์ เฉียงตะวัน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนกับความต้องการใช้ประโยชน์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามความคิดเห็นของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้ให้บริการ พบว่า สถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังไม่เหมาะสม

2.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ฯ. รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชนในการพัฒนาฯ. ส่วนระดับการปฏิบัติเกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับปัญหาการปฏิบัตินั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาลินี สุทธิเดช (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วม ประชาชนมีส่วนร่วมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการเป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน หรือกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร คำเวญญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ใน 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ และ ความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีมี 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ความต้องการ/ความคิดเห็นต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง โดยรวมทั้ง 3 กลุ่ม แต่ละด้าน พบว่า

2.2.1 ด้านการบริหารจัดการ ความต้องการของผู้รับบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด ค่าเฉลี่ยรองลงมา

คือ การให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรา วิเศษ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และความต้องการในการบริการของนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความต้องการ ด้านครูผู้สอน ครูมีบุคลิกภาพ แต่งกายดี มีไหวพริบปฏิภาณและเป็นกันเอง ควบคุมอารมณ์ได้

2.2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ความต้องการของผู้รับบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ให้มีการประยุกต์หรือบูรณาการเนื้อหาวิชาที่ยากและเนื้อหาที่สลับซับซ้อน ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรา วิเศษ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และความต้องการในการบริการของนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความต้องการในการรับบริการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงทุกคน ด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับนักศึกษา คือ นักศึกษาต้องการให้กำหนดตารางกิจกรรมแผนการปฏิบัติงานที่แน่นอนชัดเจน

2.2.3 ด้านอาคารสถานที่ ความต้องการของผู้รับบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บริเวณพื้นที่ภายในอาคารของศูนย์การเรียนชุมชนควรมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ บริเวณพื้นที่ภายในอาคารของศูนย์การเรียนชุมชนควรมีแสงสว่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรงค์ iewiczตะวัน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนกับความต้องการใช้ประโยชน์ในศูนย์การเรียนชุมชน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ตามความคิดเห็นของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนและผู้ให้บริการ พบว่า สถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนชุมชนยังไม่เหมาะสม

2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ความต้องการของผู้รับบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามผล ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร คำเวณูญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ใน 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ และ ความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีมี 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 รูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้เชี่ยวชาญ เรื่องรูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง ในด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ ดังนี้

2.3.1 ด้านการบริหารจัดการ ควรให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด โดยให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชนตามความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผน/โครงการตอบสนองความต้องการของประชาชนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน รวมทั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรเป็นแหล่งศูนย์กลางการให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และมีการให้บริการสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และการให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จากนั้นให้คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้รับรู้และสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนำผู้รู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสายโรจน์ มณีกุล (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยความต้องการพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด รองลงมาคือ การอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลและเครือข่าย

2.3.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย มีการสอนวิชาชีพ มีการสอนหลักสูตรระยะสั้นแก่กลุ่มสนใจที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของชุมชน มีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเรียนไว้อย่างครบครัน และมีการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากสถานการณ์จริงหรือจำลองจากสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญญา โสมคำ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษา นอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม

มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ส่วนปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง และด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม

2.3.3 ด้านอาคารสถานที่ สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรอยู่ในแหล่งชุมชน และในใจกลางชุมชน เพื่อนักศึกษาจะได้สะดวกในการเดินทาง และภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ รวมทั้งจัดวางหนังสือตำราเรียนวิชาการ คู่มือหนังสืออ้างอิง ชุดวิชา มีบริการสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ETV TV ฯลฯ และจัดแสดงข้อมูลสถิติ โครงสร้าง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัสดุ ครุภัณฑ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ตู้เหล็กเก็บเอกสาร โต๊ะทำงาน มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ภายใต้อาคารที่ร่มรื่น มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด และ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรงค์เกียรติชัย (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนกับความพึงพอใจผู้ใช้ประโยชน์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ตามความคิดเห็นของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้ใช้บริการ พบว่า สถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังไม่เหมาะสม การให้บริการสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณ ขาดการประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของชุมชนน้อย

2.3.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดจัดลำดับความต้องการและปัญหาของชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นวิทยากรท้องถิ่น และบริจาคทรัพย์สินอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้ ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร คำเวณญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ใน 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการมีส่วนร่วมในด้านดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ และ ความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีมี 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติกับ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต ดังนี้

3.1.1 ด้านการบริหารจัดการ ควรให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ เรื่องการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชน และแผนของต้นสังกัด

3.1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และสายอาชีพ โดยมีการสอนหลักสูตรระยะสั้นแก่กลุ่มที่สนใจ

3.1.3 ด้านอาคารสถานที่ สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ควรอยู่ในแหล่งใจกลางชุมชน และมีสถานที่สำหรับบริการสื่อการเรียนรู้ มีพื้นที่จัดกิจกรรมและเป็นแหล่งเรียนรู้ สถานที่สะอาดและร่มรื่น

3.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรตอบสนองความต้องการของชุมชน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ต่อการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3.2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบที่ได้จากการวิจัยไปทดลองจัดในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง

3.2.3 ควรมีการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และสายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนมากน้อยอย่างไร

3.2.4 ควรมีการศึกษาความต้องการและปริมาณการใช้สื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และผลจากการใช้สื่อของผู้รับบริการส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศึกษาออกโรงเรียน,กรม. (2540). ศูนย์การเรียนชุมชน(ศรช.) กรุงเทพมหานคร อรุณ
_____.(2538). แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียน ศูนย์การศึกษาและศูนย์การเรียนชุมชนใน
องค์กรเครือข่าย กรุงเทพมหานคร ศุภสภาลาดพร้าว
- _____. (2541). ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.). กรุงเทพฯ: อรุณ
- _____. (2542). คู่มือการจัดบริการสื่อในศูนย์การเรียนชุมชนที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพมหานคร ศุภสภาลาดพร้าว.
- _____. (ม.ป.ป.). ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) กรุงเทพมหานคร อรุณ
- _____. (ม.ป.ป.). ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) กรุงเทพมหานคร ศูนย์เทคโนโลยีทาง
การศึกษา
- กรมวิชาการ (2546) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ. 2545 กรุงเทพมหานคร
อักษรไทย
- กัญญา โสมคำ (2547) “ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอก
โรงเรียนของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น”
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- จรรย์ชัย เจริญตะวัน (2546) “ลักษณะการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนกับความต้องการใช้
ประโยชน์ในศูนย์การเรียนชุมชน จังหวัดนครปฐม” ปริญญาศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- จรรยา จิรชีวะ (2548) “การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อการจัด
กระบวนการเรียนรู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ในจังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- ชาญ กองจันทร์ดี (2543) “องค์ประกอบการจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดกิจกรรมของศูนย์
การเรียนชุมชน เขตการศึกษา “ วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

- นันทนา อุ่นเจริญ (2542) “สภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์
การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นิพันธ์ คำเนินผล (2542) “การศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัด
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจังหวัดหนองคาย” รายงานการศึกษาค้นคว้า
อิสระ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นิวัฒน์ สวัสดิ์เอื้อ (2543) “ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของครูประจำศูนย์และ
คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ประชิด เขวกิ่งส์ (ม.ป.ป.) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) กรุงเทพมหานคร ศูนย์เทคโนโลยีทาง
การศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538) เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 5
กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาสน์.
- วิจิตรา วิเศษ (2545) “ปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และความต้องการใน
การบริการของนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุบลรัตน์
จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ (2537) การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรุงเทพมหานคร
กระทรวงศึกษาธิการ
- สมเดช มนต์รีพงษ์ (2542) “ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครู
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาการศึกษา
ผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สายโรจน์ มณีกุล (2545) “แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดการศึกษานอก
โรงเรียน จังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สนอง โลहितพิเศษ (ม.ป.ป) แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตและปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียน
นครราชสีมา ม.ป.ท.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2542) “รายงานเศรษฐกิจและการพัฒนา พ.ศ. 2525” กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สุมาลี สังข์ศรี (2544) “รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21” กรุงเทพมหานคร สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
- _____ (2546) การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กรุงเทพมหานคร ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาดำเนินการตามอรรถศาสตร์การศึกษานอกโรงเรียน
- สุรัตน์ วิภักดิ์ (2542) “สภาพและปัญหาในการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชน เขตการศึกษา 10 ตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนชุมชน” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุนทร คำแวญญ (2545) “ความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชน ในจังหวัดเพชรบุรี” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
- สุนทร สุนันท์ชัย (2532) “หลักและปรัชญาของการศึกษาตลอดชีวิต” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ เล่ม 1 หน่วยที่ 1 สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____ (2549) “ศูนย์การเรียนชุมชน : ตัวอย่างกิจกรรมที่หลากหลายจากประเทศในภูมิภาคเอเชีย” ในเอกสารประกอบการประชุมเมื่อวันที่ 8-10 กุมภาพันธ์ 2549 ณ โรงแรมพรพงศ์ทาวเวอร์ เชียงใหม่. กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (อัสสำเนา)
- สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน, กระทรวงศึกษาธิการ (2549) คู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (ฉบับปรับปรุง 2549) กรุงเทพมหานคร ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- เอกปรัชญา ยานะสาร (2545) “สภาพปัญหา ความต้องการและสร้างรูปแบบในการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยความร่วมมือของชุมชนตำบล ป่าเมี่ยงอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- Davis, R.H.,ed. (1976) *Foundation of Lifelong Education*. Pergamon press.
- Gabriel Carrol, (1991) *A. Non – formal Education Paris* : Unity Nation Education, Scientific, and Cultural Organization.
- Sheffer, Tarry Cugene. (1990) “Organizational Training and Environmental Adaptation of Organization of Continuing Higher Education” , Dissertation Abstract International
- UNESCO (1991) *APPEAL : Asia – Pacific program of education fof All* (National Studies : chaina). Bangkok : UNESCO.
- _____. (1999) *National Workshop on Development of Strategies for Promoting Continuing Education through Community Learning Centres in Myanmar*. Yangon Myanmar 23 February–4 March.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามการวิจัย

ชุดที่ 1

เรื่อง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
(สำหรับบุคลากรการศึกษาออกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4)

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึงสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยากร ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน

ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง

ตอนที่ 3. ความคิดเห็นต่อรูปแบบการดำเนินงานของการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง

ขอขอบพระคุณที่ได้รับความกรุณา

แบบสอบถาม

ชุดที่ 1 สำหรับบุคลากร การศึกษานอกโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูการศึกษานอกโรงเรียน
 ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
3. สถานที่ทำงาน
 ศบข. ลาดกระบัง สน.กทม..4
 ศบข. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. การศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
5. ภูมิลำเนา ในเขตลาดกระบัง นอกเขตลาดกระบัง
6. ประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ
 ต่ำกว่า 6 เดือน 6 เดือน - 1 ปี
 1 - 3 ปี มากกว่า 3 ปี

**ชุดที่ 1 สำหรับบุคลากร
การศึกษาออกโรงเรียน**

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติ ระดับการปฏิบัติศึกษาสภาพ และระดับปัญหา การปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ อาคารสถานที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง สภาพมีการปฏิบัติ หรือไม่มี การปฏิบัติ ถ้ามีการปฏิบัติ โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับของการปฏิบัติ และในช่อง ระดับของปัญหาในการปฏิบัติดังนี้

- 5 หมายถึง การปฏิบัติมากที่สุด / ปัญหามากที่สุด
 4 หมายถึง การปฏิบัติมาก / ปัญหามาก
 3 หมายถึง การปฏิบัติปานกลาง / ปัญหาปานกลาง
 2 หมายถึง การปฏิบัติน้อย / ปัญหาน้อย
 1 หมายถึง การปฏิบัติน้อยที่สุด / ปัญหาน้อยที่สุด

ตัวอย่าง มี 3 ข้อ

ข้อ ที่	ข้อความ	สภาพ		ระดับ											
		การปฏิบัติ		การปฏิบัติ					ปัญหา						
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
1.	การประชุมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อระดมความคิดในการพัฒนาและส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	✓			✓								✓		

คำตอบคือ - มีการประชุมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มาก
 - มีปัญหา ปานกลาง

ข้อ ที่	ข้อความ	สภาพ		ระดับ												
		การปฏิบัติ		การปฏิบัติ					ปัญหา							
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1			
2.	การรับฟัง และสำรวจความคิดเห็น ความต้องการของผู้รับบริการ		✓													

คำตอบคือ - ไม่มี การรับฟังและสำรวจความคิดเห็น ความต้องการของผู้รับบริการ
(ช่องระดับ การปฏิบัติ และช่องระดับปัญหา ไม่ต้องใส่เครื่องหมาย แสดง
ความคิดเห็น)

ข้อ ที่	ข้อความ	สภาพ		ระดับ												
		การปฏิบัติ		การปฏิบัติ					ปัญหา							
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1			
3.	การคัดเลือกและการแต่งตั้ง คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	✓														

คำตอบคือ - มี การคัดเลือก และการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
(สังเกต ช่องระดับ การปฏิบัติ และช่องระดับปัญหา จะมีลักษณะทึบ หมายถึง
ไม่ต้องแสดงความคิดเห็น)

ชุดที่ 1 สำหรับบุคลากร การศึกษานอกโรงเรียน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อรูปแบบ การดำเนินงานของการจัดศูนย์การเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ อาคาร สถานที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง เห็นด้วย มากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วย มาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วย ปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วย น้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วย น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	การรับฟังและสำรวจ ความคิดเห็น / ความต้องการ ของผู้รับบริการ	✓				

คำตอบคือ การรับฟัง และสำรวจความคิดเห็น / ความต้องการของผู้รับบริการ เห็นด้วยมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ด้านการบริหารจัดการ					
1.	การให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
2.	การให้คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้รับรู้ และ สนับสนุน การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
3.	ให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่ แผนของชุมชน และแผนต้นสังกัด					
4.	ให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชน ความต้องการของ ประชาชนในชุมชน ครอบคลุมทุกพื้นที่					
5.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ตรงกับความต้องการของประชาชน					
6.	ให้มีแผนผัง หรือแผนภูมิเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษา					
7.	การรับสมัคร การขึ้นทะเบียน และลงทะเบียนที่ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน					
8.	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน สามารถตัดสินใจเลือกในการเข้าร่วม กิจกรรม					
9.	การนำผู้รู้ / ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร					
10.	การให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้าน การศึกษา ด้านอาชีพ					
11.	การให้บริการด้านธุรการตลอดเวลา					
12.	การให้บริการสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต					
13.	ให้มีการสรุป และรายงานผลการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน แต่ละภาคเรียน แต่ละปีการศึกษา					
	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้					
1.	การจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐานทั้ง 3 ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายในศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
2.	การจัดให้มีการสอนวิชาชีพที่หลากหลาย					
3.	การจัดให้มีการสอนเสริม เนื้อหาวิชาที่ยาก และเนื้อหาที่ สลับซับซ้อน					
4.	การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง หรือ จำลองจาก สถานการณ์จริง					
5.	การประยุกต์ หรือบูรณาการ เนื้อหาวิชาให้เข้ากับสังคมและ สิ่งแวดล้อม					
6.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์หืออภิปราย ปัญหาการเรียน และบันทึกผลการเรียนรู้					
7.	การจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน แบบเรียนไว้อย่างครบ ครัน					
8.	การให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการ และเกณฑ์การ วัด การประเมินผล					
	ด้านอาคารสถานที่					
1.	อาคารสถานที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลักษณะเช่นไร (ตอบ ได้มากกว่า 1 คำตอบ)					
	1.1 เป็นเอกเทศแยกจากอาคารอื่น					
	1.2 รวมอยู่ในอาคารใดอาคารหนึ่ง					
2.	บริเวณพื้นที่ภายนอกอาคารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลักษณะเช่นไร (ตอบได้ มากกว่า 1 คำตอบ)					
	2.1 มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อน หย่อนใจ ภายใต้ บรรยากาศที่ร่ม รื่น					
	2.2 มีสวนสุขภาพ และสนามเด็กเล่น					
3.	บริเวณพื้นที่ภายในอาคารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลักษณะเช่นไร (ตอบได้ มากกว่า 1 คำตอบ)					
	3.1 มีที่พบบกลุ่มของนักศึกษาซึ่งมาใช้เป็นที่พบปะ ประชุมชาวบ้าน ได้ด้วย					
	3.2 มีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	3.3 มีพื้นที่จัดแสดงข้อมูล สถิติ โครงสร้าง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง					
	3.4 มีมุมต่างๆ เช่น มุมภูมิปัญญาท้องถิ่น มุม วัฒนธรรมพื้นบ้าน มุมสุขภาพ มุมเด็ก เป็นต้น					
	3.5 พื้นที่สำหรับจัดวางหนังสือ ตำราเรียน วิชาการ คู่มือ หนังสือ อ้างอิง ชุมวิชา					
	3.6 มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด					
	3.7 มีแสงสว่างเพียงพอ					
	3.8 มีการตกแต่งภายในด้วยไม้ประดับ					
	3.9 มีวัสดุ ครุภัณฑ์ สำนักงาน เช่นเครื่องคอมพิวเตอร์ ตู้เหล็กเก็บเอกสาร โต๊ะทำงาน					
	3.10 มีอุปกรณ์การศึกษา เช่นเครื่องรับโทรทัศน์ เทป บันทึกภาพ/เสียง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เครื่องรับ สัญญาณดาวเทียม เพื่อการศึกษา					
	3.11 มีอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเล่นกีฬา คนตรี เช่น ปิงปอง แบดมินตัน กระดานหมากรุก/หมากฮอส เครื่องดนตรีสากล/ไทย					
4.	สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรอยู่ใจกลางชุมชน					
5.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรเป็นสถานที่ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา					
	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน					
1.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
2.	การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดจัดทำดับความต้องการ และ ปัญหาของชุมชน					
3.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้					
4.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ					
5.	การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามผล					

แบบสอบถามการวิจัย

ชุดที่ 2

เรื่อง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
(สำหรับบุคคลเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน)

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึงสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยาการ ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน

- ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2. ศักยภาพ และปัญหาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง
- ตอนที่ 3. ความคิดเห็นต่อรูปแบบการดำเนินงานของการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง

ขอขอบพระคุณที่ได้รับความกรุณา

แบบสอบถาม

<p>ชุดที่ 2 สำหรับบุคคลเครือข่าย การศึกษานอกโรงเรียน</p>
--

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. ตำแหน่ง ประธานกรรมการ ศรช. กรรมการ ศรช.
 ศิษย์เก่ากศน.
3. การศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
4. ภูมิลำเนา ในเขตลาดกระบัง นอกเขตลาดกระบัง

**ชุดที่ 2 สำหรับบุคคลเครือข่าย
การศึกษานอกโรงเรียน**

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติ ระดับการปฏิบัติ และระดับปัญหาการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือการบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ อาคารสถานที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง สภาพมีการปฏิบัติ หรือไม่มี การปฏิบัติ **ถ้ามีการปฏิบัติ** โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับของการปฏิบัติ และในช่องระดับของปัญหาในการปฏิบัติดังนี้

- 5 หมายถึง การปฏิบัติมากที่สุด / ปัญหามากที่สุด
 4 หมายถึง การปฏิบัติมาก / ปัญหามาก
 3 หมายถึง การปฏิบัติปานกลาง / ปัญหาปานกลาง
 2 หมายถึง การปฏิบัติน้อย / ปัญหาเล็กน้อย
 1 หมายถึง การปฏิบัติน้อยที่สุด / ปัญหาเล็กน้อยที่สุด

ตัวอย่าง มี 3 ข้อ

ข้อ ที่	ข้อความ	สภาพ		ระดับ											
		การปฏิบัติ		การปฏิบัติ					ปัญหา						
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
1.	การประชุมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อระดมความคิดในการพัฒนาและส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	✓			✓								✓		

คำตอบคือ - มีการประชุมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มาก
 - มีปัญหา ปานกลาง

ข้อ ที่	ข้อความ	สภาพ		ระดับ														
		การปฏิบัติ		การปฏิบัติ					ปัญหา									
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1					
2.	การรับฟัง และสำรวจความคิดเห็น ความต้องการของผู้รับบริการ		✓															

คำตอบคือ - ไม่มี การรับฟังและสำรวจความคิดเห็น ความต้องการของผู้รับบริการ (ช่องระดับ การปฏิบัติ และช่องระดับปัญหา ไม่ต้องใส่เครื่องหมาย แสดงความคิดเห็น)

ข้อ ที่	ข้อความ	สภาพ		ระดับ														
		การปฏิบัติ		การปฏิบัติ					ปัญหา									
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1					
3.	การคัดเลือกและการแต่งตั้ง คณะกรรมการ ศูนย์การเรียนชุมชน	✓																

คำตอบคือ - มี การคัดเลือก และการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน (สังเกต ช่องระดับ การปฏิบัติ และช่องระดับปัญหา จะมีลักษณะทึบ หมายถึง ไม่ต้องแสดงความคิดเห็น)

**ชุดที่ 2 สำหรับบุคคลเครือข่าย
การศึกษานอกโรงเรียน**

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อรูปแบบ การดำเนินงานของการจัดศูนย์การเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ อาคาร สถานที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง เห็นด้วย มากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วย มาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วย ปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วย น้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วย น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	การรับฟังและสำรวจ ความคิดเห็น / ความต้องการของ ผู้รับบริการ	✓				

คำตอบคือ การรับฟัง และสำรวจความคิดเห็น / ความต้องการของผู้รับบริการ เห็นด้วยมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ด้านการบริหารจัดการ					
1.	การให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
2.	การให้คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ได้รับรู้ และ สนับสนุน การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
3.	ให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ และทำความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่ แผนของชุมชน และแผนต้นสังกัด					
4.	ให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชน ความต้องการของ ประชาชนในชุมชน ครอบคลุมทุกพื้นที่					
5.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ตรงกับความต้องการของประชาชน					
6.	ให้มีแผนผัง หรือแผนภูมิเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษา					
7.	การรับสมัคร การขึ้นทะเบียน และลงทะเบียนที่ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน					
8.	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน สามารถตัดสินใจเลือกในการเข้าร่วม กิจกรรม					
9.	การนำผู้รู้ / ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร					
10.	การให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ					
11.	การให้บริการด้านธุรการตลอดเวลา					
12.	การให้บริการสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต					
13.	ให้มีการสรุป และรายงานผลการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน แต่ละภาคเรียน แต่ละปีการศึกษา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้					
1.	การจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐานทั้ง 3 ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายในศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน					
2.	การจัดให้มีการสอนวิชาชีพที่หลากหลาย					
3.	การจัดให้มีการสอนเสริม เนื้อหาวิชาที่ยาก และเนื้อหาที่ สลับซับซ้อน					
4.	การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง หรือ จำลองจาก สถานการณ์จริง					
5.	การประยุกต์ หรือบูรณาการ เนื้อหาวิชาให้เข้ากับสังคมและ สิ่งแวดล้อม					
6.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์หรืออภิปราย ปัญหาการเรียน และบันทึกผลการเรียนรู้					
7.	การจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน แบบเรียนไว้อย่างครบ ครัน					
8.	การให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการ และเกณฑ์การวัด การประเมินผล					
	ด้านอาคารสถานที่					
1.	อาคารสถานที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลักษณะเช่นไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)					
	1.1 เป็นเอกเทศแยกจากอาคารอื่น					
	1.2 รวมอยู่ในอาคารใดอาคารหนึ่ง					
2.	บริเวณพื้นที่ภายนอกอาคารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควร					
	2.1 มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อน หย่อนใจ ภายใต้บรรยากาศที่ ร่มรื่น					
	2.2 มีสวนสุขภาพ และสนามเด็กเล่น					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3.	บริเวณพื้นที่ภายในอาคารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรว 3.1 มีที่พบกลุ่มของนักศึกษาซึ่งมาใช้เป็นที่พบปะ ประชุม ชาวบ้าน					
	3.2 มีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ					
	3.3 มีพื้นที่จัดแสดงข้อมูล สถิติ โครงสร้าง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง					
	3.4 มีมุมต่างๆ เช่น มุมภูมิปัญญาท้องถิ่น มุม วัฒนธรรมพื้นบ้าน มุมสุขภาพ มุมเด็ก เป็นต้น					
	3.5 พื้นที่สำหรับจัดวางหนังสือ ตำราเรียน วิชาการ คู่มือ หนังสืออ้างอิง ชุดวิชา					
	3.6 มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด					
	3.7 มีแสงสว่างเพียงพอ					
	3.8 มีการตกแต่งภายในด้วยไม้ประดับ					
	3.9 มีวัสดุ ครุภัณฑ์ สำนักงาน เช่นเครื่องคอมพิวเตอร์ ตู้เหล็กเก็บเอกสาร โต๊ะทำงาน					
	3.10 มีอุปกรณ์การศึกษา เช่นเครื่องรับโทรทัศน์ เทป บันทึกภาพ/เสียง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เครื่องรับ สัญญาณดาวเทียมเพื่อการศึกษา					
	3.11 มีอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเล่นกีฬา คนตรี เช่น ปิงปอง แบดมินตัน กระดานหมากรุก/หมากฮอส เครื่องดนตรีสากล/ไทย					
4.	สถานที่ตั้งขอศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรวอยู่กลางชุมชน					
5.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรวเป็นสถานที่ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการดูแลรักษา					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน					
1.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
2.	การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดจัดลำดับความต้องการ และ ปัญหาของชุมชน					
3.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้					
4.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ					
5.	การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามผล					
6.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์ วัสดุภัณฑ์ให้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
7.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน					
8.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน					
9.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					

แบบสอบถามการวิจัย

ชุดที่ 3

เรื่อง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
(สำหรับผู้รับบริการการศึกษาออกโรงเรียน)

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณา

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึงสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยาการ ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน

- ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2. ศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง
ตอนที่ 3. ศึกษาความต้องการของผู้รับบริการต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อ

การเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง

ขอขอบพระคุณที่ได้รับความกรุณา

แบบสอบถาม

<p>ชุดที่ 3 สำหรับผู้รับบริการ การศึกษานอกโรงเรียน</p>
--

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. สถานภาพ นักศึกษา ประชาชนทั่วไป
3. อาชีพ
 - ภาครัฐราชการ ภาคเอกชน
 - ส่วนตัว (ถ้าบอกได้โปรดระบุ.....)
 - ไม่ได้ประกอบอาชีพ
4. การศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา
 - ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
5. ภูมิลำเนา ในเขตลาดกระบัง นอกเขตลาดกระบัง

**ชุดที่ 3 สำหรับผู้รับบริการ
การศึกษานอกโรงเรียน**

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติ และระดับปัญหา ระดับการปฏิบัติของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ อาคารสถานที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง สภาพมีการปฏิบัติ หรือไม่มี การปฏิบัติ **ถ้ามีการปฏิบัติ** โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับของการปฏิบัติ และใน ช่องระดับของปัญหาในการปฏิบัติดังนี้

- 5 หมายถึง การปฏิบัติมากที่สุด / ปัญหามากที่สุด
 4 หมายถึง การปฏิบัติมาก / ปัญหามาก
 3 หมายถึง การปฏิบัติปานกลาง / ปัญหาปานกลาง
 2 หมายถึง การปฏิบัติน้อย / ปัญหา
 1 หมายถึง การปฏิบัติน้อยที่สุด / ปัญหา
 น้อยที่สุด

ตัวอย่าง มี 3 ข้อ

ข้อ ที่	ข้อความ	สภาพ		ระดับ											
		การปฏิบัติ		การปฏิบัติ					ปัญหา						
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
1.	การประชุมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อระดมความคิดในการพัฒนาและส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	✓			✓								✓		

คำตอบคือ - มีการประชุมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มาก
 - มีปัญหา ปานกลาง

ข้อ ที่	ข้อความ	สภาพ		ระดับ														
		การปฏิบัติ		การปฏิบัติ					ปัญหา									
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1					
2.	การรับฟัง และสำรวจความคิดเห็น ความ ต้องการของผู้รับบริการ		✓															

คำตอบคือ - ไม่มี การรับฟังและสำรวจความคิดเห็น ความต้องการของผู้รับบริการ
(ช่องระดับ การปฏิบัติ และช่องระดับปัญหา ไม่ต้องใส่เครื่องหมาย แสดง
ความคิดเห็น)

ข้อ ที่	ข้อความ	สภาพ		ระดับ														
		การปฏิบัติ		การปฏิบัติ					ปัญหา									
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1					
3.	การคัดเลือกและการแต่งตั้ง คณะกรรมการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	✓																

คำตอบคือ - มี การคัดเลือก และการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
(สังเกต ช่องระดับ การปฏิบัติ และช่องระดับปัญหา จะมีลักษณะทึบ หมายถึง
ไม่ต้องแสดงความเห็น)

**ชุดที่ 3 สำหรับผู้รับบริการ
การศึกษานอกโรงเรียน**

ตอนที่ 3 ความต้องการต่อรูปแบบ การดำเนินงานของการจัดศูนย์การเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ อาคาร สถานที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง เห็นด้วย มากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วย มาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วย ปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วย น้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วย น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	✓				

คำตอบคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องการมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ด้านการบริหารจัดการ					
1.	ให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชน ความต้องการของประชาชนในชุมชน ครอบคลุมทุกพื้นที่					
2.	ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ตรงกับความต้องการของประชาชน					
3.	ให้มีแผนผัง หรือแผนภูมิเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษา					
4.	ให้มีการรับสมัคร การขึ้นทะเบียน และลงทะเบียนที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
5.	ให้มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน สามารถตัดสินใจเลือกในการเข้าร่วมกิจกรรม					
6.	ให้มีการนำผู้รู้ / ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร					
7.	ให้มีการให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ					
8.	ให้การให้บริการด้านธุรการตลอดเวลา					
9.	ให้การให้บริการสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต					
10.	ให้มีป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของชุมชน					
11.	การสรุป และรายงานผลการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แต่ละภาคเรียน แต่ละปีการศึกษา					
	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้					
1.	ให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญ ทั้งระดับ ประถม มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย					
2.	ให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้นและกลุ่มสนใจ					
3.	ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สายอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียน ได้เลือกเรียนตามความถนัด และความต้องการ					
4.	ให้มีการสอนเสริม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน					
5.	ให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง หรือ จำลองจากสถานการณ์จริง					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6.	ให้มีการประยุกต์ หรือบูรณาการ เนื้อหาวิชาให้เข้ากับสังคมและ สิ่งแวดล้อม					
7.	ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ อภิปรายปัญหาการเรียน และบันทึกผลการเรียนรู้					
8.	ให้มีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน แบบเรียนไว้อย่าง ครบครัน					
9.	ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการ และเกณฑ์การวัด การ ประเมินผล					
	ด้านอาคารสถานที่					
1.	ให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตั้งใจกลางชุมชน					
2.	ให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นเอกเทศ					
3.	ให้มีอาคารเพียงพอที่จะรองรับผู้เรียน ไม่แออัด					
4.	ให้มีบรรยากาศภายในอาคาร และบริเวณภายนอกอาคารมีความร่ม รื่น					
5.	ให้มีเสาธงชาติ และเชิญธงชาติเป็นประจำทุกวัน					
6.	ให้มีมุมต่างๆ เช่น มุมภูมิปัญญาท้องถิ่น มุมวัฒนธรรมพื้นบ้าน มุม สุขภาพ มุมเด็ก					
7.	มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด					
8.	ให้มีอาหารและเครื่องดื่มจำหน่ายในบริเวณศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
9.	ให้มีบริการสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เช่นคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ETV TV ฯลฯ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน					
1.	การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน					
2.	การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความต้องการ และปัญหาของ ชุมชน					
3.	การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้					
4.	การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ					
5.	การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามผล					

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญสหราชอาณาจักร

รายนามผู้เชี่ยวชาญสถานากลุ่ม

1. นายอุดม	เชยทิววงศ์	ข้าราชการบำนาญศึกษานิเทศก์กรมการศึกษานอกโรงเรียน ระดับ 9
2. นายไพศาล	พลวัน	ข้าราชการบำนาญ ระดับ 8
(อดีตผู้อำนวยการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดบุรีรัมย์)
3. นายสาโรจน์	ลิ้มประเสริฐ	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4
4. นายอนันต์	เมาระพงษ์	ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตดอนเมือง
5. นายสมนึก	โกศลจิต	ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตมีนบุรี
6. นางนิตยา	เจริญสุข	ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตลาดกระบัง
7. นายประเสริฐ	คุปต์จิต	ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบึงกุ่ม
8. นายภาคย์	ถลันบุษย์	ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางเขน
9. นางสาวนุพรรณ	จริยพานิช	ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตหนองจอก
10. นางวราภรณ์	สิทธิดำรง	ครูคศ.3 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตบางเขน
11. นางทิพวรรณ	ศรีนวล	ครูคศ.3 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตดอนเมือง
12. นางสาวอัญชลีกร	กุลสุวรรณ	ครูคศ.3 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผศ.ประชิด	สฤณะพัฒน์	ข้าราชการบำนาญมหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. นางสุนันทา	บุญญสิทธิ์	ครูคศ. 3 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4
3. นายสุพจน์	เชี่ยววลวิชญ์	ครูคศ. 3 ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนเขตประเวศ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวิเชียร โยมา
วัน เดือน ปีเกิด	20 กันยายน พ.ศ. 2497
สถานที่เกิด	78 หมู่ 5 ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	มศว.ประสานมิตร กศ.บ. เอกประวัติศาสตร์
สถานที่ทำงาน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหนองจอก เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหนองจอก